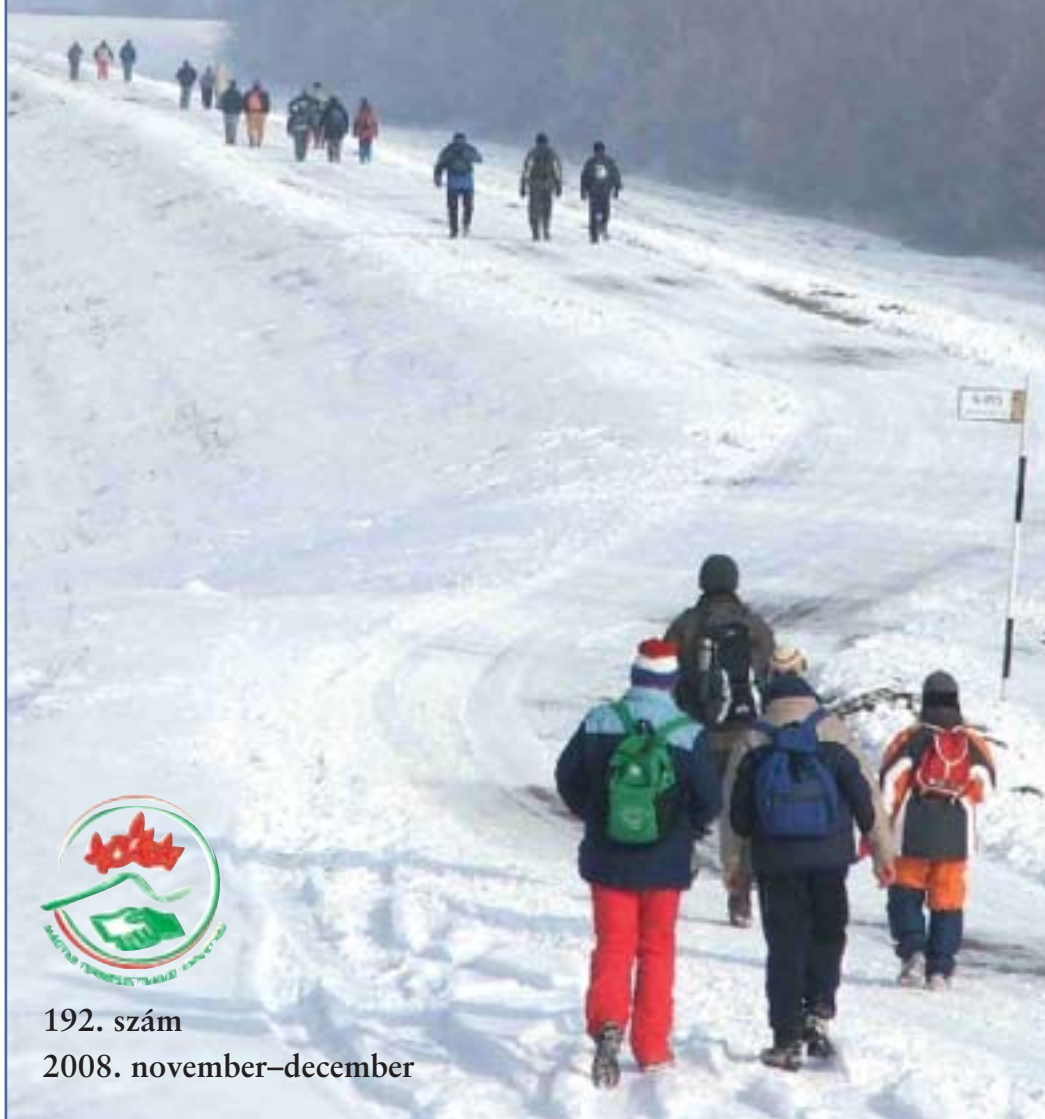

természetbarát híradó

192. szám

2008. november–december

Téli képek tagegyesületeink honlapjairól

Túra a Vlegyásán – Navigátor
Debreceni Túra Klub (<http://hegyman.freeweb.hu>)

Téli Mátra túra – Vasutas Természetjárók
Bükki Egyesülete (<http://vtbe.freeweb.hu>)

Vértesi túrán – IBUSZ Természetjáró Egyesület
(www.ibuszte.hu)

Mikulás túra – Vasutas Természetjárók
Bükki Egyesülete (<http://vtbe.freeweb.hu>)

Mikulás-futás – Gördögök SE (www.gordogok.hu)

Bükki Mikulás – Gördögök SE (www.gordogok.hu)

Címlapfotó: Puszta télen teljesítménytúra. Kisköre–Kunhegyes 2007. január 5.
Gördögök SE (www.gordogok.hu)

Kedves Természetkedvelő Barátaim!

Változó világban élünk. Elég, ha kilépünk az utcára, kezünkbe veszünk egy újságot, bekapcsoljuk a televíziót vagy a rádiót, máris dőlnek ránk a hírek, amelyekből megtudhatjuk: ma már másképpen van, mint tegnap volt, ma sok mindent másképpen kell tennünk, hinnünk, gondolnunk, mint tegnap. S ebben a folyton változó világban egyre nehezebb megőriznünk azt a keveset, ami még megmaradt, amit még érdemes.

Szövetségünk is változik. Változik magától, vagyis a környezetétől determinálтан, látszólag tehetetlenül, s változik miattunk is. Mindig attól függően, hogy éppen építünk rajta egy keveset, erősítjük a falait, vagy – sokszor csak egy óvatlan mozdulattal – kiütünk belőle néhány téglát, akaratlanul is meggyengítjük a habarcsot, leromboljuk a bástyafalat.

Az a változás, ami a szövetségben elkezdődött, nem volt akaratlan, és mindig szem előtt kell tartanunk, hogy az építést szolgálja. Így kell tennünk most is, mikor szomorún, de a jövőbe vetett hittel el kell búcsúznunk a Természetbarát Híradótól.

Sok formai és tartalmi változást megélt a kicsiny lap, amely sajnos, ma már nem tudja betölteni a neki szánt szerepet: nem tud a Magyar Természetbarát Szövetségnek „zászlós hajója lenni”, nincs identitásépítő hatása, alig jut el a tagság 2-3 százalékához, és szolgáltatásai, megjelenése – valljuk be – sokszor a tartalma sem teszi szervezetünk tükrévé, a befelé és kifelé megmutatkozó imázsunk hordozójává. Vagy ha mégis, akkor még nagyobb a baj, mint gondoltuk.

Az a szervezetfejlesztési folyamat, amiből még szinte semmit sem éreznek a tagjaink, már elkezdődött. Ennek egy nagyon fontos állomása lesz a januárban megjelenő új Természetbarát Turistamagazin debütálása. Re-

méljük, hogy az új, színes, magazin formátumú, de változatlan árú lappal, amelyet előbb-utóbb szeretnénk minden tagunk postaládájába és az újságos standokra is eljuttatni, megalapozhatjuk szervezetünk arculatváltását, miközben mindazt, ami értékes volt a Híradóban, tovább tudjuk örökíteni.

Ebben a reményben kívánok november–decemberi összevont számunk minden olvasójának, a szövetség minden tagjának és családtagjaiknak békés karácsonyi ünnepeket és boldog újesztendőt.

*Duró Imre
mb. igazgató*

Duró Imre

Ima nélkül

Egyszer talán szólítottál,
De hangod veszett süket zajban.
Mégis várok. S azt remélem,
átölelsz majd, hogyha baj van.

Ne várd, hogy majd hazatalál
A tékozló, a megtért lélek:
Bűneimet, gyarlóságom,
Hogy megbocsásd, úgyse kérlek.

S talán egyszer ott kell állnom
Pőrén, árván, üres kézzel.
S nem viszek majd semmit eléd:
Tömjént, mirhát arany pénnzel.

Pásztor vagyok. Ki csillagtalán
Keresi a kóbor bárányt.
És titkon, lehet, azt remélem,
Meglelem az ősi bálványt.

A földből, tűzből, vízből, szélből
Megszülető fényes Istent,
Aki végre ima nélkül
Megértene mindent... mindent.

A természetbarát

Ez a szó kifejezhet hovatarozást, identitást, természetszeretet, turista mivoltot és közösség vagy szervezet nevét is. Rég volt, majdnem 100 éve, amikor a német naturfreund név magyarosításából létrejött az egyik legrégebbi hazai turistaegyesület, a Természetbarátok Turista Egyesülete (TTE). Ez az osztályharcos idők, a munkások, elsősorban a nyomdászok turista szervezete volt. Nem telt el sok idő, az egyesületnek jelentős tagsága és ennél is több szimpatizánsa akadt. Már nemcsak a gyaloglás, hanem a sízés és más, a természetjárással rokon sportot is felölelte a természetbarátok tevékenysége. És már a tagság sem csak a munkásság köréből került ki, hanem az értelmiségi, alkalmazotti rétegből is szép számmal gyarapodott. Egyszóval a heti munka után a szabadba vágyók mind szélesebb köre csatlakozott a természetbarátok nagy családjához.

Persze megmaradt a mozgalmi jelleg, a fennálló társadalmi berendezkedéssel való szembenállás, a súlyos igazságtalanságokra való rámutatás. Különösen a két világháború közti időben működött progresszíven az egyesület, amelynek tagsága önmagában is több ezer fő volt. Az ország számos pontján alakultak szakosztályai, és a főváros belső kerületeiben csakúgy, mint a peremkerületekben komoly bázisai épültek ki. Ez volt a klasszikus TTE-időszak. De ne higgyük, hogy ez egyetlen egységes korszak volt! Nagy viták izzottak egyesületen belül és kívül, mind a személyi kérdésekről, mind a fennálló hatalomhoz való viszonyulásról. Ez attól is függött, hogy a vezetőségében éppen milyen habitusú emberek dolgoztak. Majd az utókornak kell ezt a korszakot is alaposan, és részrehabilitálás nélkül elemeznie.

A II. világháború után egy néhány éves átmenetet követően jött az egyedüli turistaszervezetként való funkcionálás, amikor vetélytársak nélkül, állami segédlettel, mint szövetség működött tovább a természetbarát mozgalom. Voltak arra érdemek, akiknek sajnós, e keretek között nem volt helyük, utólag is sajnálatos, hogy így történt. Azon-

ban a rendszerváltás után is maradt a név: a Magyar Természetbarát Szövetség. Nosztalgia, kényelem, egyszerűség vagy tudatos megfontolás?

Ákár mindegyik is lehetne, sőt most akár teljesen másképp is hívhatnák ezt a szövetséget! Aztán mégse így van, mert maradt a név. Jó ez így? Erre sokan és sokféle választ adnának. Valószínűleg ezekben a válaszokban mindig előjönne a megfelelés kényszere. Körülbelül ilyenek lehetnek a tipikus válaszok. „Átlépett felette az idő”, „A régi kommunista időket juttatja eszünkbe”, „Az egyeduralkodás idejére emlékeztet”, „Túl mozgalmi a természetbarát szó jelentése”, „Még ma is kötődik egyes pártokhoz”, „Bizonyára csak megszokásból hívják még mindig ugyanúgy”, „Nem korszerű ma már ez a megnevezés” stb. Mindig könnyebb valami ellen, mint valami mellett hadakozni. Azon kívül, hogy a meglévőön kívül igazán jó elnevezést meg nem nagyon hallani, azért nem árt egy kicsit mélyebbre nézni az ok és okozat összefüggésén.

Kétségtelen, hogy a „*természetbarát*” szó egy mozgalomra is utal, csak hogy ez nem baj, mert a lényeg ma is majdnem ugyanaz, mint amikor létrejött. Olyan embereket kivinni a szabadba, akik ezt maguktól talán sosem tennék, mert nincs erre igényük, legalábbis, amíg ennek előnyeiről meg nem győzik őket, és szelíd „kényszerrel” rá nem bírják arra, hogy a gyakorlatban is tapasztalják azt meg, milyen egy jó kirándulás.

Ma már nem a munkáslakások füstös kolóniájából kell felcsalogatni a hegytetőkre az embereket, hanem a számítógépek csodavilágából, az oktatótermek légkondicionált miliójéből és számos „kényelmes” iroda vagy munkahely áporodott egyhangúságából. Higgyék el, innen még nehezebb. Mert ma már nem csak az a dolgozó a „munkás”, aki egész nap kalapáccsal a kezében alkot, hanem az is, aki a világszínvonalú technikával bajlódik napi 10-12, néha 14 órát is. Teszi azért, hogy a maga és családja megélhetését biztosítsa, és ezért újból és újból nekiül (áll) a munkának, és sokszor nem hagyja testét és szellemi erejét regenerálódni, mert holtfáradt, és nincs is igénye a szükségesnél többet kimozdulni. Néha el-elvetődik természeti környezetbe is, de e tevékenység-

nek a tudatos, rendszeres és változatos űzésére nem is gondol. Nem gondol, mert nincs olyan ismerőse, aki járná a természetet, vagy ha van, az nem kellően tájálja annak test- és szellemépítő mivoltát. A barátai, kollégái, rokonai mást csinálnak kevéske szabadidejükben, így ő is ezekre a tevékenységekre koncentrálna, mert a társaság azért neki is fontos és vonzó dolog.

Higgyék el, országos szinten hatalmas tömeg, becslés szerint legalább 4-500 ezer ember (és gyerek) vár arra, hogy megfogják a kezét és elvezessék a természet és a hegyek tiszta világába. Ahol nem a mindenáron fogyasztás, nem az ezzel szorosan összefüggő pénz számolgotása, hanem a friss levegő, a mozgás élvezete, a kellemes elfáradás andalító volta, és nem utolsó sorban a szép és üdítő tájak, azok néha eléggé kalandos felkeresése a cél és egyben az eredmény is. És az a társaság, amelyik befogad, és viszi magával az új érdeklődőt, meghatározó lesz abban, hogy később ővele is gyarapodjon a természetbarátok tábora. Aki rögtön egy jól szervezett aktív közösségbe (szakosztályba) cseppen, az erőt lát a természetbarát szerveződésben és büszke, hogy ő is közéjük tartozik. És a szövetség csak szolgálatot az ilyen közösségek létrejöttének elősegítésében, működésének segítésében. Nem egy önálló vízfej, mert ha az már, baj van. De ha nincs egy jól működő természetbarát-csapat az érdeklődő látókörében, akkor nem indul el, se most, se később. Ezért is kell, hogy mindenfelé legyenek az országban olyanok, akik felvállalják, hogy nem csak magukért, de másokért is cselekednek, és ettől nekik nem kevesebb, hanem több lesz, több barátjuk akadhat, és többen mondják majd azt egy-egy túra végén, hogy de jó volt eljönni.

Ezért jó és támogatandó, ha a természetbarátok összeverődnek és közösséget alkotnak. Lehet ez egyesület, szakosztály, szövetség, klub, sőt még „csak egy” baráti társaság is, mindegy csak legyen, akik az új jelentkezőket befogadják és egyengetik az útjukat. Persze más nevű szervezetet is alkothatnak, máshol is érezhetik jól magukat. Az, aki útra kél, hogy a természetben gyönyörködjön és azt nem valami üzleti okból teszi, az természetbarát, még akkor is, ha nem annak nevezi magát. De

ezeknek az embereknek össze kell fogniuk, mert a hegyek között az apró menedékházakban nincs ilyen meg olyan politikai párt, csak egy fedél, ami alá mindenki behúzódhat, aki arra jár. Odafönn nem fogják kérdezni, hogy mire szavaztál, milyen a világnézeted, milyen színű a bőröd, a hajad, csak azt fogják mondani, hogy Te is itt vagy – pihenj meg! És sok menedékház kellene, sok szép hely van az országunkban, de ehhez több, még több alkotó kézre, önkéntes munkára és legfőképp összefogásra lenne szükség.

Aztán ha elindulunk ezekből a menedékházakból, és nem egyformán gondolkodunk, nem ugyanazon szervezet tagjai vagyunk, szó szerint és képletesen is másfelé vezet az utunk, az nem baj, mert ezerfélék a magukat természetbarátoknak vallók is. Köztük is van, aki számolgotja, megéri-e tagnak lenni? Mit ad neki a szervezet – kérdezi? A másik viszont jelzést fest, miközben sajátmaga térkép nélkül is eltalálna mindenhová. De mégis egy szervezetbe tömörültek, és ez így jó, mert aki ma még csak az anyagiakat nézi a tagdíj fejében, az lehet, hogy holnap már a társaságért is szívesen túrázik a többiekkel, majd ecsetet fog és felfesti élete első jelzését.

Természetbarát! Identitás? Érzelem? Megszokás? Ezt ismertem, erről tudtam? Mindenki felteheti magának a kérdést! Nem kell azonnal válaszolni, nem arra van most szükség! Csak átgondolni, amikor sajnós, a Magyar Természetbarát Szövetség taglétszáma vészesen fogy, és többen a névvel magyarázzák ezt. Ezernyi más oka is lehet a fogyatkozásnak. Ezek között aligha a név lenne az egyik jellemző kiválási ok. Meg kell keresni persze ezeket a miérteket is, rá kell jönni a kiváltó körülményekre. De a nevet a Természetbarátot ne tegyük le arról a jelképes zászlóról, amely alatt mindig azok gyülekeztek, akik a heti munka után a természetbe vágyódtak, és azt járták és járják ma is. Mert az eredeti célkitűzés a politikától függetlenül is fennáll, elvezetni a civilizációból a természetbe a lehető legtöbbeket. S ezt a Természetbarátok mindig is tudatosan vallották, így találkozik a múlt, a jelen és a jövő.

Kertész István

Igazgatói tájékoztató

a 2008. szeptember 1. és november 30. közötti időszakról

Tisztelt Elnökségi Tag Sporttársak!

Kérem, engedjék meg, hogy a szokásoknak és az alapszabályban foglaltaknak megfelelően tájékoztassam Önöket az elmúlt elnökségi ülés óta eltelt negyedév eseményeiről, az elvégzett feladatokról.

Bevezető

Az elmúlt negyedév legfontosabb feladatának a jelen beszámolóban is bemutatásra kerülő nagyprogramok kidolgozását tartottam. Mindemellett számtalan rendezvény, találkozó színesítette a munkámat. Továbbra is igyekeztem tartani magam a fél éve megfogalmazott célhoz, amelyben „a szövetség tagjainak, tagszervezeteinek személyes találkozókon történő megismerését, a szervezet tevékenységének, működési rendjének, folyamatainak megértését, belső és külső kapcsolatrendszeireinek ápolását, és az apparátusban dolgozó kollégáimmal jó munkatársi kapcsolat kialakítását” határoztam el.

Ma is úgy gondolom, hogy ez a főtűtkári, illetve – az októberi közgyűlés óta – igazgatói feladatom legfontosabb, és tegyük hozzá – bármilyen fárasztó is – legszebb része. Bár az elnökhelyettesek „munkába állása” óta a társszervezetekkel való kapcsolattartásban megjelent egy nagyon szerencsés munkamegosztás, az országjárással nem hagytam fel, s elmondhatom, hogy az elmúlt negyedévben alig volt olyan hétvége, amelyiken ne látogattam volna meg valamelyik vidéki szervezetünket, ne vettem volna részt az általam szervezett programon.

Így ezek után elmondhatom, hogy ma már egészen más dimenzióban látom a Magyar

Természetbarát Szövetséget. Remekül működő tagszervezeteket, szövetségeket, s áldozatkész, nagyon felkészült embereket ismertem meg, na meg számos barátot szereztem. Sokkal jobban látom gyengeségeit is, s úgy érzem, segíteni tudok abban, hogy rendes kerékvágásba kerüljenek a szövetség dolgai.

Többek között ezért is pályáztam meg megbízatásom lejártával az igazgatói állást, s remélem, lesz lehetőségem hasznára lenni a szervezetnek.

Létszámadatok

Beszámolóim – általam felépített – belső rendszerében a létszámadatok következnek. Természetesen, még nem állnak a rendelkezésünkre a végleges számok, de az már most is látszik, hogy tovább fogy a szövetség tagsága. Eddig valamivel több, mint 14 000 érvényesítés futott be hozzánk. Bár itt-ott jelennek meg újabb szervezetek, szomorúan kell megállapítanunk, hogy patinás, nagy hagyományokkal rendelkező tagszervezetek tűnnek el, s több helyen átálltak a minimális létszámmal (10 fő) történő érvényesítésre. Aztán jönnek az unalomig ismert kérdések: Miért lépnek be? Miért éri ez meg nekem? Mit nyújt nekem a szövetség? Mi érdekem fűződik hozzá?

Bizony ez egy olyan fontos kérdéscsoport, amivel komolyan kell foglalkoznunk. Éppen ezért dolgozunk az új érvényesítési, tagnyilvántartási- és tagsággal igénybe vehető szolgáltatások rendszerén. Közben azt sem kellene elfelejtenünk, hogy már most is számos szolgáltatást, kedvezményt igénybe vehetnek tagjaink, s ezek között sokat éppen a tagszervezeteink kínálnak, csak sokszor nem is tud-

nak róla a többiek. Mert hát a kommunikációnk – enyhén szólva – hagy némi kívánnivalót maga után.

Annyi biztos, hogy taglétszámban már soha nem fogjuk elérni az aranyidőket, de arra kell törekedni, hogy egy-két éven belül újra tartósan 20 ezer fő fölé emelkedjen. Ehhez viszont szembe kell néznünk a civil társadalomban is működő evolúciós törvényekkel: ami nem tud alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez, az menthetetlenül elpusztul. Változnunk kell!

Pénzügyi adatok

Messze van még a mérlegképzítés ideje, ezért most csak annyit állapíthatunk meg, hogy szállítói tartozásainkat ez idáig teljesíteni tudtuk, nincsenek kifizetetlen számláink, s várhatóan a bérek kifizetésével sem lesz probléma. Miközben a korábban elnyert pályázati programjainkhoz lassan csordogálva megérkeznek az elmaradt részletek, erre az évre még várható, hogy három nagyprogramunk egyikéből-másikából is érkezik elő-, illetve részfinanszírozás, így reméljük, hogy a TÁMOP, a Természet Oszlopcsnok és a Nordic Walking programok forrásai is megnyílnak, már csak azért is, mert menet közben a minisztérium beépítette a dobogókői Természetjárók Napjára ígért támogatást a Természet Oszlopcsnok programba. Mi meg ugye abból kifizettük a busz költségek felét. Kis szépséghibája a dolognak, hogy még nincs a kezünkben minden szerződés.

Súlyos gondokat fog okozni, hogy a pályázati programjaink egy részének előfinanszírozásához nincsenek meg a forrásaink. Előbb-utóbb valamilyen külső forrást kell bevonnunk ahhoz, hogy a programokat meg tudjuk valósítani. Mindeközben szervezetünk működési költségeinek fedezete csak nagy kénkeservek árán teremthető meg, s tulajdonképpen állandó likviditási problémákkal küzdünk.

Összefoglalva elmondhatjuk, hogy a szövetségünknek tartós, illetve állandó működési bevételekre kell szert tennie, mert az állami források rövidesen elapadnak. Ezen is dolgozunk.

Szervezeti élet

Ahogy ezt korábban is tettem, a szervezeti élet címszó alatt egyrészt a szövetség egészének, szakbizottságainak és tagszervezeteinek munkájáról fogok szólni, másrészt az apparátus tevékenységét mutatom be.

A szakbizottságokkal kezdem, bár előre bocsátom, nem szívesen avatkoznék bele a munkájukba. Mégis, az elmúlt hónapok tükrében úgy látom, szakbizottságaink – kis eufemizmussal – nem működnek egyforma hatásfokkal, egyiknél-másiknál bizony elkelne a segítség, a stabilabb infrastrukturális és szakmai háttér. A jövőben erre sokkal nagyobb figyelmet kell fordítani!

Örvendetes viszont, hogy megalakult, pontosabban újra alakult a Természetvédelmi Bizottság. A Kiss Gábor vezette csapat programjában olyan elemek szerepelnek, amelyeknek már jó ideje hiányzik a szakértő képviselője a szövetségben.

A szervezeti élet területén a legjelentősebb változás az alapszabály-módosítással kapcsolatosan következett be. Az október 4-én rendezett rendkívüli közgyűlés az új alapszabállyal együtt elfogadta a szervezet új címerét, megszüntette a főtájkári feladatkört, s helyette az Országos Központ Igazgatója munkakört hozta létre, valamint megalakította a 7 tagú ügyvezető elnökséget, amelybe három új elnökhelyettest is beválasztott.

A Szabó Imre elnök, Vajk Ödön alelnök (Kelet-Magyarország), Kovács Tamás alelnök (Közép-Magyarország), Baronek Jenő alelnök (Dunántúl), Bornemissza Miklós elnökhelyettes (idegenforgalom, kapcsolatok, szálláshelyek, szolgáltatások, kedvezmények), dr. Ko-

vács Mátyás („zöld” ügyek) és Pusztai Sándor (kommunikáció, média) összeállítási ügyvezetés az elmúlt hónapokban több, változó összetételű informális találkozót és két formális ülést tartott (november 4. és december 4.).

A szervezet egészét érintő változások után néhány szó az apparátus munkájáról. Bizonyára sok idő eltelik még addig, míg a „Magyar Természetbarát Szövetség Országos Központja”, mint munkaszervezet, „terjedelmében és tartalmában” is a helyére kerül a fejekben. Mert bizony igazából pusztán végrehajtói vagyunk az elnökségi döntéseknek, s döntési kompetenciáink igen szűkösek. Alkalmazottak vagyunk, s az ehhez szükséges szakmai alázatot és szolgáltatói szemléletet még nekünk is tanulni kell. Elmúltak már azok az idők, mikor az apparátus még APPARÁTUS volt, így, csupa nagybetűvel. Ennek ellenére, az országot járva sokszor találkozok az ember azzal a múltban gyökerező tekintélytisztelettel, amitől hízik ugyan a máj, de igazából már nincs szakmai, szervezeti, vagy politikai alapja.

Nem beszélve arról, hogy azok a tagtársak, akikkel egy-egy ilyen útja során, vagy valamilyen rendezvényen találkozok az ember, gyakran sokkal többet tudnak a „szakmáról” és sokkal nagyobb gyakorlattal rendelkeznek, mint ő maga. Így hát a kölcsönös tisztelet a legszerencsésebb hozzáállás. Hát még akkor, ha hozzászámítjuk azt is, hogy partnereink önkéntesek, mi meg fizetett alkalmazottak vagyunk...

Az apparátus azért teszi a dolgát. Arra már utaltam az elmúlt időszak értékelése során, hogy a munkaszervezeten belüli munkamegosztás, hatásköri és felelősi rend nem megfelelő. Ennek persze az az oka, hogy számos olyan tevékenységterületet, vagy feladatkört kell gondozni, aminek létszámihiány miatt nincs gazdája. Nem beszélve arról, hogy napi 11 órán keresztül van nyitva a központ, s így sok esetben óhatatlanul is helyettesíteniük kell egymást a munkatársaknak.

Azt azért elmondhatjuk, hogy egyre szabályozottabban és tervezettebben megy a munka, s jól beváltak azok a belső kommunikációs és szervezetreformintézkedések, amelyeket az elmúlt időszakban bevezettünk (lásd: előző beszámoló).

Más helyen még szólunk róla, de mivel ide is tartozik, így itt is megemlítem, hogy elkezdte működését az a projektiroda, amely a központ pályázatait, önálló projektjeit hivatott előkészíteni és lebonyolítani.

Alapteremtés, pályázati munka

Ezen a területen a legjelentősebb eredményünk az elnyert TÁMOP pályázat, amelynek sikeréről másfél hónapja kaptunk értesítést. Ennek szerződéskötéséhez folyamatosan szedegetjük össze az újabbnál-újabb kérések, hiánypótlási felszólításoknak megfelelő anyagokat, s azt reméljük, hogy még ebben az évben megérkezik a támogatás első részlete. A program érdemi része csak jövőre indul, de annak előkészítésével már ebben az évben is rengeteg munka van.

Itt jegyzem meg, hogy azok projektek, amelyek a következő pontban kerülnek felsorolásra, javarészt szintén egy hosszadalmas pályázati munka eredményeként jöhettek létre. Ez igaz a Nordic Walking programra, a dobogókői Természetjárók Napjára, a Természet Oszlopcarnoka programra ugyanúgy, mint az éppen aktuális Év vidéke programra, vagy a rajtunk kívül álló okból megghiúsult konferenciára.

Elnökhelyetteseink bevonásával elindult az az alapteremtő munka, amely a szervezet hosszú távú működéséhez, az állandó bevételi források megtalálásához vezethet. Jelenleg annak a támogatói körnek a feltérképezése zajlik, amely kedvezmények biztosításával, működési vagy céltámogatások nyújtásával segítheti tevékenységünket.

Projektek

A Magyar Természetbarát Szövetségben zajló hagyományos tevékenységek, folyamatok segítése, irányítása, koordinálása és ellenőrzése mellett (túrák, találkozók, rendezvények, bélyegzés, jelzéstfestések, kiadványok, árusítások, elismerések, ügyfélszolgálat, gazdálkodás, szervezti irányítás, kommunikáció, honlapkezelés stb.) nagy energiákat fektettünk, a „Dobogókő”, a „Küldöttgyűlés”, a „Konferencia”, az „Új Híradó”, a „Projektiroda”, a „Természet oszlopcarnoka”, a „Gödöllői-dombság”, a „Nordic Walking”, az „Év vidéke”, a „Nemzetközi kapcsolatok”, a „Szervezeti kapcsolatépítés” elnevezésű programok előkészítésére és lebonyolítására. Ezen belül több különálló projekt tervezését és végzetését végeztük el az elmúlt hetekben (alapteremtés, pályázatok, kiadványok, rendezvény-szervezés, képzések, díjak és elismerések, vendéglátás, médiamunka stb.).

Kénytelen vagyok az előző beszámolóból beemelni ezt a néhány sort, mivel úgy látszik ez folyamatosan része a munkánknak: „Az egyes projektek kidolgozása, előkészítése és lebonyolítása során számtalan egyeztetést, tárgyalást kellett lebonyolítani, amelyek során az apparátus munkatársaival, a szövetség különböző szintű vezetőivel, külső szakemberekkel, társszervezetekkel, a minisztériumok és az államtitkárság illetékeseivel, országgyűlési képviselőkkel és polgármesterekkel folytattunk megbeszéléseket.”

A fenti programok egy részéről mellékelünk egy részletesebb tájékoztatót. Ezt az anyagot tárgyaltuk meg a megyevezetők tanácskozásán.

Rendezvények

Az apparátus által szervezett és az adott időszakban megvalósult rendezvények közül a dobogókői Természetjárók Napját (szeptem-

ber 20.), a rendkívüli közgyűlést (október 4.) és az Aranyjelvényesek találkozóját (november 22.) emelem ki. Bár rendezvényszervezői szempontból merőben eltérő programokról beszélünk, mindegyiket sikeres rendezésnek értékelem.

Dobogókőn a rossz idő ellenére is szép számmal jelentek meg a természetjárók, igaz, a buszköltség felét pályázati forrásokra támaszkodva átvállaltuk. A két megszólaló miniszter (Szabó Imre és Gyenesi István) szava it egy színvonalas műsor és a turistaházban rendezett állófogadás tette még emlékezetesebbé. Kritikaként kell megfogalmaznunk, hogy az ÖM által ígért média, teljesen elmaradt, ezzel együtt a rendezvény sajtóvisszhangja is.

A rendkívüli közgyűlés egészen másfajta szervezési feladatot jelentett. A program lebonyolításával kapcsolatosan nem merültek fel gondok, ám az előkészítés során beleszaladtunk néhány kommunikációs problémába, ami újra megerősítette a meggyőződésem: a szövetség működési zavarainak okozói döntő mértékben kommunikációs eredetűek.

Az Aranyjelvényes Túravezetők Klubjának 30. találkozója igazán családias légkörben zajlott. Ez nem annyira a létszám miatt jellemezte a programot, hiszen majd hetvenen ültük körül az MTSz dísztermének asztalait, hanem inkább a megszólalók szavaiból áradó szeretet és meghatottság miatt.

Képzések

Ezen a területen vannak a legsúlyosabb elmaradásaink. Két képzés elindítását terveztük: az újságíró és fotós képzést. Végül egy sikertelen pályázat és a Természetbarát Híradóval kapcsolatos új elképzelések miatt a jövő évre ütemeztük át a feladatot.

A képzések témakörében saját túravezetői képzésrendszerünk áttekintése és a tervezett

akkreditált pedagógusképzés előkészítése a legfontosabb előttünk álló feladat.

Kiadványok

Az elmúlt három hónapban megjelent kiadványok közül ki kell emelnem a havi Híradókat és az Aranyjelvényes Túravezetők Klubja 1978–2008 című kiadványt. A Híradóval magunk előtt göngyölt csúszást kiküszöbölendő a novemberi és decemberi újság összevont számként jelenik meg, s ez egyben a Természetbarát Híradó utolsó száma is lesz, hiszen januártól már más néven, más formátumban és részben más tartalommal adjuk ki.

Sikeresnek ítéelhetjük a szerkesztőbizottság tevékenységét is. A lapzártakor ülésező bizottság elé végre mennyiségében növekvő és minőségében javuló írások és fényképes beszámolók kerültek. Elmondhatjuk, hogy ez a csapat alkalmas arra is, hogy az új magazin természetjárással foglalkozó rovatait szerkessze. Magam is vállaltam, hogy az általam látogatott rendezvényekről fényképes beszámolókat készítek. (Ez néha azért erőn túli vállalásnak tűnt...)

Itt kell szólnunk a Nagycsaládosok Országos Egyesületének sajtótájékoztató keretében átadott 500 darab Hazajáró I–II. című kiadványunkról, amellyel a több gyermeket nevelő családokat lépjük meg karácsonykor. Itt újra bebizonyosodott, hogy a médiamunkát nem lehet a véletlenre bízni, kézbe kell vennünk a dolgokat.

Kapcsolatok

Meg sem kísérlem hiánytalanul felsorolni azokat a megbeszéléseket, egyeztetéseket, kapcsolatépítő találkozókat, amelyeket az elmúlt néhány hónapban folytattam. Azon túl, hogy számos megbeszélésen találkoztam a

szövetség tagjaival, egyesületi, városi, megyei és régiós vezetőivel, az elnökség tagjaival, rendszeresen egyeztettem személyesen az önkormányzati és a környezetvédelmi minisztérium munkatársaival, pályázatíró szakemberekkel, és a társszervezeteink vezetőivel (Falusi és Agroturizmus Országos Szövetsége, Magyar Diáksport Szövetség, Magyar Közlekedési Klub, Magyar Szabadidősport Szövetség, Pilisi Parkerdő stb.).

Természetjáró rendezvényeken, találkozók, konferenciákon jártam Budapesten, Dobogókőn, Pécsen, Szombathelyen, Zánkán, Szolnokon, Visegrádon, Nagykörűn, Aggteleken, Liberecben (Csehország) és Rozsnyón (Szlovákia). Ez utóbbi két helyen nemzetközi kapcsolataink ápolására is figyelmet fordítottam, amire – sok egyéb mellett – az Év vidéke program miatt is szükség van. A találkozók mindegyikén tartottam előadást, vagy tájékoztatót, s tehetségem szerint vezettem a tárgyalásokat. Azt gondolom, hogy ez alatt a néhány hónap alatt kapcsolataink erősödtek. Arra is ügyeltem, hogy vidéki útjaimra lehetőség szerint mindig vigyek magammal valakit az apparátusból vagy az elnökségből, s ezt nemcsak a telekocsi elv miatt tartom fontosnak, hanem az útítráimmal való kapcsolatépítés miatt is. Különben mikor tudna az ember időt szakítani egy-egy több órás beszélgetésre...

Infrastruktúra

Az infrastruktúrával kapcsolatos tevékenységeink közül kiemelném a projektiroda felszerelését, a beázások javítását, a lomtalanítást és a már nagyon időszerű nagytakarítást.

Talán itt kell említést tennem arról is, hogy november elsejétől tilos a dohányzás a központ előterében, így nem kell füstfelhőkön átverekednie magát a beérkezőknek.

*Duró Imre
mb. igazgató*

Összefoglaló az MTSz aktuális programjairól

Természet Oszlopcsarnoka Program (TOCS)

A Természet Oszlopcsarnoka Program keretében egy olyan túrasorozatot készítünk elő, amely egyfajta egynapos erdei iskolaként (témaapként) olyan plusz ismereteket ad a résztvevőknek, amelyek a túra útvonalával, annak természetes és mesterséges környezetével, táji, tájegységi sajátosságaival, kulturális közegével, természet- és környezetvédelmével, fenntartható fejlődésével kapcsolatos információk mellett, a tömegsporthoz, a rekreációhoz és az egészséges életmódhoz is köthetők.

Az Önkormányzati Minisztérium és a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium a támogatói, míg a Magyar Természetbarát Szövetség és a Természetjáró Fiatalok Szövetsége a szakmai végrehajtói, koordinátori oldalon kapcsolódik a programhoz.

A régiónkénti 10 túrát, azaz összesen hetvenet, tartalmazó program még ebben az évben elindul, s jövő májusáig tart.

A programba bekapcsolódó természetjáró szervezetektől azt várjuk, hogy felkészült túravezető vezetésével szervezzenek a környékükön olyan túrát, amelybe bekapcsolódik egy testnevelő tanár, vagy sportoktató, aki elhossa magával a tanítványait is. A 25-30 fősre tervezett túrán aztán a szakavatott vezető kalauzolását követően, a sportszakember egy szabadban űzhető játékot, versenyt tanít meg a résztvevőknek, amelyet aztán ki is próbálnak.

A minisztériumi támogatásokból honoráljuk a túraszervezést vállaló egyesületek és sportszakemberek munkáját. A kifizetések alapja, a fenti szempontoknak megfelelő, egyoldalas túraleírás, egyoldalas játékleírás, és a túrán készült 6-8 színes fotó.

Nordic Walking Program (NW)

A programmal az a célunk, hogy minél szélesebb körben ismertté tegyük a nordic walking elnevezésű tömegsportot, s szakemberekkel, eszközökkel, programokkal segítsük annak elterjesztését. Ehhez az ország minden megyéjében szeretnénk kialakítani egy-egy olyan NW hatásközpontot, amely a program keretében felkészített szakemberekkel, sporteszközökkel, szakmai és kommunikációs anyagokkal felszerelve tudja segíteni a kitűzött célok elérését.

Az ÖM Sport Szakállamtitkárság „Minddenki Sportja” – Szabadidős-sport Osztály kezdeményezésére és finanszírozásával megvalósuló NW program négy szervezet együttműködésével jön létre a 2008. és 2009. évben. A program indítása 2008 november 1., zárása 2009. december 15.

A nordic walking népszerűsítése, hozzáértők általi elterjesztése érdekében 100 sportszakmai alapokkal rendelkező szakember régiónkénti továbbképzése szerepel a programban. Az ország 7 régiójában rendezendő kétnapos képzéseket a TF Továbbképző Intézete szervezi és vezeti. 2009. február 17. és 24., valamint március 24. és április 9. között.

A megfelelő szakembergárda, a tömegbázis, az országos lefedettség, a program kommunikációja és folyamatos monitoringja érdekében két, a szabadidősport terén (is) működő tömegszervezet, az MTSz és az MSZSZ is csatlakozik a programhoz. Ők biztosítják országos egyesületi hálózatuk segítségével a képzendő szakembereket és a hatásközpontokban megvalósuló rendezvényeket (20-20 túra, 4-4 nagyrendezvény).

Az egyes hatásközpontokba a kiképzett vezetők mellé telepített, pontosabban a tagszervezetek részére átadott 20-20 pár NW bot beszerzése, nyilvántartása, az azok köré szerve-

zett túrák és rendezvények koordinációja, propagandája az MTSz és az MSZSZ feladata, akárcsak a program szakmai és pénzügyi beszámolójának elkészítése.

A Magyar Természetbarát Szövetség azt vállalta, hogy tagságára építve biztosítja az ingyenes képzésben részesülő, sportszakmai előképzettséggel rendelkező 50 főt (országos lefedettség), beszerzi és nyilvántartja az eszközöket, koordinálja a programokat (20 túra és 4 nagyrendezvény minden hatásközpontban), megtervezi a kommunikációt (médiamix összeállítása, legyártatása, médiamunka), valamint elkészíti a szakmai és pénzügyi beszámolót.

A programhoz csatlakozó egyesületektől azt várjuk, hogy saját tagjaik közül, vagy a velük kapcsolatban álló iskolák, egyesületek tanárai, sportoktatói közül építsenek be a programba sportszakmai alapképzettséggel rendelkező szakembereket, akik vállalják, hogy részt vesznek a képzésen, és a túramozgalomba bekapcsolódva továbbadják a tanultakat.

Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP)

A Társadalmi Megújulás Operatív Programban (TÁMOP), a civil szervezetek kapacitásnövelésére meghirdetett lehetőségre a Konszenzus Alapítvány koordinálásával adtunk be egy pályázatot, amelynek eredményeként közel 30 millió forintot nyert szövetségünk a megkezdett szervezetfejlesztési program folytatására.

Az elnyert támogatást többek között 12 darab háromnapos regionális tréningre, kutatómunkára, tanácsadásra, koordinációra, médiatévékenységre és honlap fejlesztésre, egyéb szakmai feladatok elvégzésére kell fordítanunk a következő években.

A program gerincét a tréningek alkotják. A Közép-Magyarországi régióban 2x3, a Kelet-Magyarországon és a Dunántúlon 3-3 háromnapos tréninget tartunk, azaz összesen 4, há-

rom alkalomból álló háromnapos sorozatot. Sorozatonként 20-20 fő képzését tervezzük.

Ezzel kapcsolatosan a megyék felé megfogalmazott elvárás, hogy Budapestről és Pest megyéből 25-25, míg az ország többi megyéjéből 3-3 lehetőleg 50 évnél fiatalabb természetjárót jelöljenek a tréningprogramba, elsősorban azokat a tagokat, akikre a megye szervezeteinek fejlesztése során hosszú távon is számítani lehet.

Év Vidéke program (ÉVI)

2010–11-ben a Magyar Természetbarát Szövetség és szlovák partnerszervezete lesz a házigazdája a Nemzetközi Természetbarát Szövetség (NFI) „Év vidéke” programjának, amely a Gömör-Tornai karszt természeti és kulturális értékeit hivatott a nemzetközi érdeklődés középpontjába állítani. Az elmúlt hetekben összeállítottuk azt a szakértői csapatot, amely magyar részről előkészíteni, szervezni, koordinálni fogja a programokat, s szlovák partnereinkkel, valamint az NFI koordinátorával közösen összeállítottuk az „Év vidéke program” rendezvény- és költségtervét.

Jelenleg a Duna-delta az aktuális „Év vidéke” program, s a torkolat iránt megnövekedett érdeklődésből, a regisztrált turisztikai és természetvédelmi eredményekből arra következtethetünk, hogy hasonló sikere lesz majd a szlovák–magyar közös programnak is. Bár néhány éve már szerepeltünk egy ilyen programban – akkor az osztrákokkal közösen rendezett „Év vidéke” témája a Fertő-tó vidéke volt –, de az akkori „szekundáns” szerepből kilépve, és a nemzeti parkok szakmai bázisára építve, most igazi partneri együttműködésre készülünk.

A megyék vezetőitől azt várjuk, hogy majd mozgósítsanak az év vidéke programokra, szervezési- és programötletekkel, illetve rendezvénypanelekkel színesítsék a kínálatot. Természetesen önkéntes segítőt is várunk a projektcsoportba.

Természetvédelmi Bizottság

Újjáalakult a Magyar Természetbarát Szövetség Természetvédelmi Bizottsága. A bizottság elsődleges feladatának azoknak a feltételeknek a megteremtését, javítását tekinti, amelyek segítségével a szervezett természetjárók a jelenleginél is eredményesebben vehetnek részt hazánk természeti örökségének megőrzésében, segítve ezzel a hivatalos természetvédelem munkáját. Ezúton szeretnénk felkérni a bizottság munkájában való részvételre régióként egy tagot, azaz egy közép-,

egy kelet-, és egy nyugat-magyarországi sporttársunkat.

A bizottság alakuló ülését 2008. december 3-án (szerda) 17 órai kezdettel tartja a MTSz székházában (Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 31. II/3.). Az ülés napirendjén a bizottság működésével kapcsolatos teendők egyeztetése mellett a munkaterv megbeszélése is szerepel.

A bizottság elnöke Kiss Gábor (izra.bt@gmail.com).

*Duró Imre
mb. igazgató*

A Híradó jövőjéről (gondolatok)

Gondolataimat azzal kapcsolatban vetem papírra, hogy döntés született a Természetbarát Híradó megújításáról formai, tartalmi és előfizetési mód vonatkozásában.

Egyik feltételnek azt tartom, hogy terjedelme – 24 oldal A/5 vagy 12 oldal A/4 méretben – változatlan maradjon.

Másik feltétel lenne, hogy bármely című folyóiratban – valamilyen formában – elkülönüljön a többi oldaltól.

Javaslom, hogy a tervezett két próbaszámban legyen olyan felhívás, melyben kéri az Olvasót, mondjon véleményt róla, te-

gyen javaslatokat további érdeklődést felkeltő változtatásokat, és hogy előfizetne-e rá.

További feltételnek tartom, hogy a 24, illetve 12 oldal tartalmát az MTSz szerkesztő bizottsága állíthassa össze, a „folyóirat” szerkesztő bizottságában legalább egy fő képviselje az MTSz-t.

Röviden a jövő tartalmi fejlődését attól várom, hogy a cikkek szélesebb tudósítói körből fognak származni. Ez legyen minden területi vezetőség feladata, mint az MTSz népszerűsítésének szemléletes eszköze, amittől a létszám növekedése is remélhető.

Nem tudom, hogy a fenti sorokat ki olvassa, de akit ezek észrevételekre készítenek, küldje el az MTSz-nek!

Quitt András

Van már gazdája a jelzéseknek

Az északnyugati Gerecse leendő új turistajelzéseinek már van gazdája. Megalakult az a csoport, amely az előző számunkban bemutatott Északnyugati Gerecse új turistajelzéseit fel kívánja festeni. A Komárom megyei természetbarátokkal is egyeztetett új utakat a csoport egyöntetű felkérésére a környéktől nem messze lakó Maklári László vállalta el. A csoport megszervezésben nagy segítségünkre volt Molnár András, az előzetes teendők közül máris részt vállalt többek kö-

zött Szádeczky Kardos Tamás és Kunfalvi Zoltán. Így már meg is kezdődött az útvonalak bejárása és rögzítése. A résztvevők megállapították, hogy valóban nagyon szép erdős vidéken járnak, és jelek nélkül bizony nehéz a tájékozódás. Első útjaik során is meglepően sok erdei vadat láttak.

Akik szeretnének csatlakozni a jelzéstfestési munkálatokhoz vagy a későbbi karbantartáshoz azok Maklári Lászlóval vehetik fel a kapcsolatot (Makesz 07@freemail.hu vagy 06 70/967-6438-as telefonon).

Kertész István

Szlovák–magyar

találkozó

A 2010–2011-es „Év vidéke” program kapcsán november 7-én hattagú magyar delegáció utazott a szlovákiai Rozsnyóra: Duró Imre az országos központ igazgatója, dr. Kovács Mátyás elnökhelyettes, Vajk Ödön alelnök, Pálmai Vencel titkár, Balogh Sándor a BAZ Megyei Természetjáró Szövetség főtitkára és Németh Imre a KVVM osztályvezetője. A Szlovák Turista Klub részéről Miroslav Herchl elnök, Ladislav Khandl és Stefan Kuis alelnökök voltak a tárgyaló delegáció tagjai.

Az ebéd és egy kis városnézés után a város polgármestere fogadta a tárgyaló feleket, jelen volt Christian Baumgartner, az NFI főtitkára is.

A tárgyalás helyszíne nem volt véletlen, ugyanis szlovák részről Rozsnyón lesz a projektcentrum, amit a magyarul is jól beszélő polgármester megerősített, és biztosította a feleket a rendezvénysorozat támogatásáról.

Baumgartner úr röviden ismertette a korábbi „Év vidéke” projekteket, és finoman megfogalmazta az NFI elvárásait a projekt megvalósításával kapcsolatban.

Megállapodás született egy közös, többnyelvű beharangozó kiadványról is, amelyet a szlovák fél készít el és a „Szlovák–magyar karszt az év vidéke” címet kapja. Mindkét fél szükségesnek látta, hogy a térségben újabb határon átvetető turistautakat létesítsünk, ezek nyomvonalának kijelöléséhez viszont elengedhetetlen a két nemzeti park igazgatóságával történő egyeztetés. A tárgyalás végén megállapodtunk, hogy mind a Szlovák Turista Klub, mind a Magyar Természetbarát Szövetség a különböző feladatok ellátására szak-

bizottságokat hoz létre, amelyek szükség szerint találkoznak és tartanak munkamegbeszéléseket.

A tárgyalás befejeztével a szlovák küldöttség, valamint az MTSz részéről Balogh Sándor, Vajk Ödön és jómagam továbbutaztunk Eperjesre, ahol házigazdaként csatlakozott a csoporthoz Milan Havlik, a KST alelnöke.

Az MTSz és a KST közötti együttműködési megállapodás szerint évente találkozik a két szervezet vezetése, felváltva Magyarországon, illetve Szlovákiában.

A szokásos, kiadványok cseréje után az idei évben a következő témakörök voltak napirenden: az MTSz új alapszabálya, szervezeti

Pillanatkép a rozsnyói találkozóóról

változások; szakági képzések, kiemelve a magashegyi túrázást; jelzett turistautak finanszírlis kérdései; a 2009. évi gyalogos találkozók.

Megállapodtunk, hogy a magashegyi túra-vezető-képzéssel kapcsolatban további egyeztetéseket folytatunk egymással.

Szlovák barátaink az eperjesi városnézésen túl egy érdekes programmal is kedveskedtek: elvittek bennünket egy ma már nem működő opálbányába, amelynek megtekintése nagy élmény volt.

Jövőre Magyarországon lesz a soros vezetői találkozó, a helyszín még kérdéses.

Pálmai Vencel

Halad az Év vidéke program

Megbeszélés Salamon Gáborral,
az Aggteleki Nemzeti Park igazgatójával

Újabb állomáshoz érkezett a 2010–11-ben megrendezésre kerülő Év vidéke program: elkezdte munkáját a program irányítótestülete. Amint arról már többször hírt adtunk, a Nemzetközi Természetbarát Szövetség (NFI) határon átnyúló programjának, a Jura és a Duna-delta után, az Gömör-Torna Karsztvidék lesz a témája, s mi, na meg a szlovák természetbarátok leszünk a házigazdái.

A nemzetközi előkészítő munka kapcsán a program magyarországi helyszínére, az Aggteleki Nemzeti Parkba látogatott az MTSz delegációja. Őszintén bevallva nagy riadalmat keltett a több – jelenlegi vagy korábbi – minisztériumi munkatárssal és a terület páratlan tudású, nemzetközileg elismert szaktekintélyével felvonuló csapat. Pedig a dr. Kovács Mátyás elnökhelyettes, Kiss Gábor és Németh Imre miniszteri megbízottak, dr. Dénes György professzor, valamint Duró Imre MTSz igazgató összeállítású MTSz küldöttség csak kapcsolat-felvételi, tájékoztató és tájékoztatósi céllal érkezett e – szépsége és külön-

legessége okán – nemzeti parkjaink között is kiemelkedő helyet elfoglaló vidékre.

Így a Salamon Gábor igazgató úrral történt találkozónk első néhány perce meglehetősen – hát hogy is fogalmazzak – fagyosra sikeredett. De hamar eloszlattuk a kezdeti félreértéseket, s tisztáztuk, hogy a minisztériumi urak, mellelleg szervezetünk vezető tagjai, nem ellenőrizni jöttek, nem pénzt akarunk kérni a programhoz, nem munkát és feladatot hoztunk, hanem egy olyan együttműködés lehetőségét, amely a Nemzeti Parknak és a térségnek komoly idegenforgalmat, vendégszám növekedést eredményezhet.

Ennek fényében megegyeztünk a közös munka folytatásában és megfogalmaztuk a további együttműködés irányait és arányait is.

Jelenleg a pályázati források felkutatása, az alapteremtő munka előkészítése zajlik. Szeretnénk, ha nemcsak egy nagyon sikeres nemzetközi média és marketing kampány lenne a programból, hanem a természetjárás, a természetvédelmet, az ökoturizmust, a szlovák–magyar kapcsolatokat és a területen élőket szolgáló, maradandó és fenntartható értékeket felmutató fejlesztés is. *Duró Imre mb. igazgató*

Környezettudatos életmód Magyarországon

Környezetvédelmi Konferencia

A Hunguest Hotel Griff adott otthont a Tánscsics Mihály Alapítvány és a Friedrich Ebert Stiftung közös szervezésében november 11-én megvalósult környezetvédelmi konferenciának. A programban olyan sikertörténetek, best practice bemutatók szerepeltek, amelyek jól példázzák az ember és a környezet fenntartható együttélésének lehetőségeit hazánkban.

A szervezők olyan intézményeket, civil szervezeteket, vállalkozókat, kutatókat hívtak meg előadónak a konferenciára, akik tevékenységük, vagy egy-egy sikeres programjuk bemutatásával demonstrálták a környezettudatos életmód lehetséges útjait a gyakorlatban.

A Magyar Természetbarát Szövetséget Duró Imre igazgató képviselte a tanácskozáson. Előadásában a szövetség működését és az Év vidéke program előkészítését mutatta be a jelenlévőknek. A prezentációnak nagy sikere volt, ami nem utolsó sorban Németh Imre és Vajk Ödön előkészítő munkájának is köszönhető.

i.

Ifjúsági természetjárás a Dunántúlon

Beszámoló a pécsi konferenciáról

Ahogy arról már korábban is hírt adtunk, a Pannon Természetbarát Szövetség – a Dél-Dunántúli Regionális Természetbarát Szövetséggel együttműködve – „Ifjúsági természetjárás a Dunántúlon” címmel nagy létszámú, remekül szervezett szakmai konferenciát rendezett Pécsen. A szervezést dicsérve külön is ki kell emelnünk a tudatos médiamunkát, hiszen több televíziós stáb és újságíró dolgozott a helyszínen, ezzel is biztosítva a megfelelő sajtóviszhangot.

Mivel a rendezvény vezérmotívumaként az ifjúsági természetjárás fejlesztésének lehetőségeit határozták meg a szervezők, olyan szakembereket hívtak meg előadóként, akik – véleményeik szerint – ebben a témakörben tudnak újat mondani. Az előadásokat követően szekcióülésekre került sor. Ezeket SWOT analízis segítségével próbálták meg a jelenlévők feltérképezni az ifjúsági természetjárással foglalkozó szervezeteken belül jelentkező erősségeket és gyengeségeket, valamint a környezetükben mutatkozó lehetőségeket és veszélyeket.

A rendezvényt követően egy munkavacsorán tárgyalták meg az országos központ és a környező megyék vezetői a régiót érintő szakmai kérdéseket.

i.

„Kirándul a nagycsalád”

MTSz ajándék a fenyőfa alatt

A terveknek megfelelően november 20-án, a sajtó nyilvánossága előtt adta át Szabó Imre elnök úr a „Kirándul a család” című kétkötetes kiadványunk 500 példányát a Nagycsaládosok Országos Egyesülete elnökségének. Reméljük, sok nagycsalád karácsonyfája alatt lesz hasznos ajándék a könyv, és ezáltal sokaknak segíthetünk egészségesen, tartalmasan és olcsón eltölteni a szabadidőt.

Helyzetbe hozni az egyesületeket

Megyevezetők tanácskozása

November 29-én szombaton 10 órára hívtuk össze a megyevezetőket egy olyan értekezletre, amelynek témája az MTSz aktuális programjainak bemutatása volt. A megbeszélés időben 13 megyevezető gyűlt össze az MTSz dísztermében. Megjelent Pusztai Sándor elnökhelyettes és kettős minőségben jelen volt Vajk Ödön alelnök is. Az országos központot Duró Imre igazgató, Pálmai Vencel titkár és Bognár Mária gazdasági igazgató képviselte.

A megbeszélés során, a fent említett MTSz programokon (Duró Imre) kívül szó esett az adatszolgáltatási kötelezettségek elmulasztá-

sáról (Bognár Mária), a szövetség jövőbeni kommunikációjáról, a Természetbarát Turisztamagazinról (Pusztai Sándor) és a Gyalogos túrázók jövő évi találkozójáról (Vajk Ödön).

Mivel a civil társadalom egészére jellemző, hogy a szervezetek igen nehezen tudnak tisztán működési támogatásokhoz jutni, a szektor egészét a forrásvezéreltség jellemzi. Ezt tudomásul véve, azok a programok, amelyeket bemutatunk, bár munka és energia-befektetést igényelnek a tagszervezettektől, erőforrásaikat jelentősen növelhetik.

Így a megyevezetőket megismertettük a Természet Oszlopcarnoka Programmal (TOCS), a Nordic Walking Programmal (NOWA), a Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) tréningorozatával, az Év vidéke programmal (ÉVI) és az újjáalakult Természetvédelmi Bizottság programjával. A megbeszéltek szerint december 15-ig várjuk a megyéktől a visszajelzéseket a programokba bekapcsolódó szervezetekről, tagokról és szakemberekről. *duró*

IVOT – Szombathely

Természetjáró Fiatalok Szövetsége és az Észak-Dunántúli Területi Természetbarát Szövetség Szombathelyen, a Herman Ottó Kertészeti, Környezetvédelmi, Vadgazdálkodási Szakképző Iskola Kollégiumában rendezte meg az Ifjúsági Vezetők Országos Találkozóját. A programban előadások, vetítések, bemutatók, tanácskozás, autóbuszos kirándulás és túra szerepeltek.

A szervezők gondos előkészítő munkájukkal csak az időjárást nem tudták befolyásolni. Amolyan igazi őszi, dagonyázós kirándulóidő fogadta a túrákra jelentkezőket. Már persze azokat, akiket nem ijesztett el a rossz idő. Persze a gyakorlott természetjáróknak egy kis eső az smafu. Voltak is szép számmal. Alig győzték a szervezők mosollyal, zsíros kenyérrel és forró teával a nyüzsgő tömeget.

Többen azt remélhették, hogy majd a konferencián kipihenhetik a fáradalmakat. Nem így történt. Úgy látszik, ez az idő a tanácskozásoknak kedvezett igazán. Tétova válasz- és útkeresés, lelkes hozzászólások, parázs vita váltották egymást, szinte érezni lehetett, hogy a jelenlévők valóban szívükön viselik a természetjárás, a természetjáró fiatalok ügyét. Mert bizony ma az egyik legsúlyosabb kérdés, ami a Magyar Természetjáró Szövetséget kísérti, hogy: Hol vannak a fiatalok?

Sajnos, ezzel a problémával, az elöregedéssel, a létszámcsökkenéssel nem csak mi küzdünk. Persze nem vigasztal bennünket a szomszéd tehenének agóniája, de azt tudnunk kell, hogy értékvesztett, individuálódó világunkban minden közösség hadilábon áll a fiatalok megnyerésével. Ettől persze a feladat még adott: meg kell találnunk az utat az ifjúság felé, mert ügyünk és szövetségünk szempontjából nem nagy szó azt állítanunk: ez bizony létkérdés.

Aktívák jutalmazása

A Magyar Természetbarát Szövetség – évtizedes hagyományai szerint – idén is megemlékezik társadalmi munkatársairól. December 5-én kis fogadással összekötött baráti találkozón jelképes „karácsonyi ajándékkal” köszöni meg az Elnökség az egyes bizottságok legtevékenyebb aktíváinak munkáját.

Gyalogtúra Bizottság:

Labancz Mihály, Lengyel József, Bozó András, Jakab Albert, Sztancsik György

Barlangász Bizottság:

Taródi Péter, Hegedűs Gyula, Adamkó Péter

Vízitúra Bizottság:

Balogh Amália, Kis János

Ifjúsági Bizottság:

Lohász Cecília, Buzás Károly, Sőregi Viktória

Kerékpártúra Bizottság:

Bükiné Törő Ágnes

Nemzetközi Túraszervező Bizottság:

Lehoczki Márta

Hegymászó Bizottság:

Bari Józsefné, Futó Endre, Urbanics Áron

Aranyjelvényes Túravezetők Klubja:

Ilyés Mária

Meghívó

Kedves Barátaink! A Duna–Dráva Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai szeretettel várják minden kedves túratársukat a jelvénygyűjtő túrák résztvevőinek évzáró találkozójára.

2008. december 16. (kedd), 17.00 óra

Helyszín: Pécs, Tettye tér 8., DDNPI Tettye Oktatási Központ

Program:

- Fotóvetítéssel egybekötött visszatekintés és élménybeszámoló 2008 túráiról.
- Kollégáink képei mellett szeretnénk túratársaink fényképezőgépén keresztül is összefoglalni az év eseményeit. Kérünk mindenkit – aki kedvet érez egy rövid vetítéshez és élménybeszámolóhoz –, hogy előzetes egyeztetéssel legfeljebb 20 legkedvesebb, a túrákon készített fotóját hozza magával. Eszközöket (laptop, projektor, diavetítő) biztosítunk.
- Ünnepélyes díjátadó keretében elismerésünket fejezzük ki a legtöbb jelvényt összegyűjtött túratársainknak.
- Kérjük kedves túratársainkat, hogy részvételi szándékukat írásban jelezzék, valamint a 2008-ban összegyűjtött jelvények számát is jelezzék számunkra. Jelvényeit mindenki hozza magával!

Ifjúsági tájékozódási terepverseny a Pilisben

November 8-án felhős, de esővel nem fenyegető időben került sor a Budapesti Diák-sportszövetség Szabadidős és Túrabizottsága, valamint a Budapesti Természetbarát Sportszövetség Ifjúsági Bizottsága által szervezett ifjúsági tájékozódási terepversenyre.

A verseny helyszíne Pilisszentkereszt és Dobogókő között volt. A cél a Pilisszántó melletti Orosdy kastélyban volt, ahol mindenkit zsíroskenyér és forró tea várt. A verseny iránt igen nagy érdeklődés volt, amit mi sem jellemez jobban, mint az induló 74 csapat 532 fővel. A táv kb. 12 km volt. A résztvevők három csoportban vágtak neki a versenynek: általános iskolások két csoportban – a kicsik szülőikkel, tanárokkal, a nagyobbak önállóan – és a középiskolások. Az általános iskolások 367 fővel, a középiskolások 165 fővel vettek részt, az előbbieket kevesebb, de nagyobb létszámú csapattal indultak, mint a középiskolások.

Mindhárom kategória versenyzői 6-6 ellenőrző pontot érintettek, ahol pedagógiai célú feladatokat kellett megoldaniuk öt-öt perc alatt. A feladatok érintették mind az iskolai, mind a turisztikai ismereteket. Érdekessége az ellenőrző pontok személyzetének, hogy pl. a növényismereti és egészségügyi feladatokat szakiskolai hallgatók kérték számon a versenyzőktől.

A verseny tényszerű leírása után néhány mondat személyes benyomásaimról. Örömmel töltött el, hogy a gyerekek, amint észrevették az ellenőrző pontot, futni kezdtek, mint mezei futók, annak öröme, hogy egy újabb pontot találtak meg. Senki nem panaszkodott fáradtságra a verseny útvonalának vége felé az 5. versenyállomáson. Itt én tájolási feladatot adtam a csapatoknak. Kérdésemre elmondták, hogy éltek a természet által nyújtott lehetőséggel, az útvonal mentén sűrűn ta-

lált csipkebogyóbokrok termésével. A verseny általános tájékoztatója felhívta a figyelmét a résztvevőknek, hogy a sárga + jelzés megkopott, több helyen hiányos. Ezt magam is tapasztaltam az állomásom környékén (szíves figyelmébe ajánlom a technikai munkák tervezőinek!).

A verseny szervezése és lebonyolítása mintaszerű volt. Megállapításomat több évtizedes versenyzői, továbbá rendezői, bírói tapasztalatom is mondatja velem. Végül felhívom mindazon sporttársaim figyelmét, akik szeretik a fiatalokat, és szép élményekre vágnak, hogy a jövő turista nemzedékének biztosítására szervezendő további programok lebonyolítása érdekében a rendezők szívesen várják a segítségüket.

Quitt András

Köszönet az 1%-ért

Az Olajipari Természetbarát Sportegyesület köszönetet mond mindazoknak, akik az SZJA 1%-át egyesületünknek ajánlották. A kapott összeg 2007-ben 539 876 Ft volt, amelyet egyesületünk alapszabálya szerint a túravezetők költségtérítésére és térképek, útikalauzok vásárlására fordítottuk.

Kremser Ferenc elnök

30 éves

az Aranyjelvényes Túravezetők Klubja

A szervezett természetjárás oktatási és képzési rendszerében 1967-ben adományoztak először „aranyjelvényes túravezető”-i címet. 1978-ban megalakult az Aranyjelvényes Túravezetők Klubja. Az 1987-ben önállóvá vált Magyar Természetbarát Szövetség keretében tovább folytatta tevékenységét a Klub, így idén elérkezett alapításának harmincadik évfordulójához, melyet november 22-én ünnepeltek szokásos éves találkozójuk keretében a Szövetség központjában.

Horváth Zoltán jelenlegi klubelnök bevezetője után dr. Tóth József a klub elnökhelyettese emlékezett meg az elmúlt esztendőben elhunyt klubtagokról, Thuróczy Lajos

Győri Péter a legújabb aranyjelvényes túravezető bemutatkozása

Az évfordulóra megjelent emlékkönyv

tiszteletbeli elnök eleve-nítette fel a 30 év törté-néseit, Duró Imre az MTSz központ igazgatója tolmácsolta a Szövetség Elnökségének elismeré-sét, valamint tájékozta-tott a Szövetség esedékes fejlesztési terveiről. Ezt követően ünnepélyesen átvette arany túravezetői jelvényét Győri Péter a legújabb „aranyjelvé-nyes”.

Felelevenítve a korábbi továbbképző előadások szokását és hangulatát, dr. Csáji László Koppány néprajzkutató tartott ér-

dekfesztítő élménybeszámolót egyik Himalája vidéki (Nepál) tudományos expedíciójáról.

Az aranyjelvényes túravezetők végül átvehették a Klub 30 évét összefoglaló könyvecskét.

Thuróczy Lajos

Ki-ki magát keresi a könyvecskében

100 éves a Meteor Természetbarátok Turista Egyesülete

A mai Meteor TTE (MTTE) a második világháborút követően két, nagy múltú természetjáró szervezet, az 1908-ban megalakult Munkás Testedző Egyesület (MTE) turista szakosztálya és az 1910-ben megszervezett Természetbarátok Turista Egyesülete (TTE) közös szervezetbe kapcsolódása révén, azok tagságát egyesítve és hagyományait folytatva jött létre. Idősebb jogelődünk alapítási évét figyelembe véve tehát ez évben ünneplhetjük Egyesületünk 100. születésnapját.

Emlékeztetőül hadd idézzek pár sort egy 1908. decemberi híryanagból: „*Ez év márczius havában alakult meg az első számottevőbb testedző egyesület, amelynek tagjai kizárólag a munkásság köréből kerülnek ki. Az egyesület tagjainak ez idő szerint száma közel 500-ra*

rúg. Az egyesület óriási feladatot vállalt magára, amidőn elhatározta, hogy a tornászáson kívül a sport összes ágait megkedvelteti a munkássággal. Rövid hat hónap alatt sikerült is annyira jutnia, hogy mára már az egyesületben football, birkózó és turisztikai szakosztályok alakultak.”

Azóta kerek 100 esztendő telt el!

Az Egyesület december 10-én a Fővárosi Önkormányzat épületének dísztermében tartja jubileumi közgyűlését. Az ünnepség alkalmával kerül sor a Magyar Természetbarát Szövetség Elnöksége által a természetbarát mozgalomban egy évszázadon át kifejtett értékes munkájáért az Egyesületnek adományozott Természetbarát Emlékérem kitüntetés átadására is.

Dr. Dénes György

Egy cég alapítójának emlékére...

Szilágyi János, a legsikeresebb magyar térinformatikai cég alapítója halálának 10. évfordulójához közeledve, tisztelői a Budapest környéki hegyvidéken egy forrásfoglalást szándékoznak kiépíteni, ezzel is adózva emlékének.

A szakma egyik legkiemelkedőbb alakja egyesítette magában a szakember és a kiváló üzletember tulajdonságait, kreatív, innovatív egyénisége meghatározó volt környezetére.

A Kartográfiai Vállalat egykori csoportvezetőjeként több bejegyzett, éveken keresztül gyártott és forgalmazott találmá-

nyával szerzett ismeretséget a szakmájában. Az 1982–1984 közötti időszakban Líbiában dolgozott geodétaként, hazatérte után az Afrikában megkeresett pénzzel elindíthatott egy informatikával foglalkozó vállalatot, amely kevesebb, mint egy évtized alatt milliárdos vállalatcsoporttá fejlődött.

Szilágyi János Országos Kék Túrák, és Kinizsi 100 versenyek résztvevője, a terplövágás aktív művelője, sportegyesület szponzor 1999-ben, élete 51. évében, súlyos betegségben hunyt el.

Herzegh László

Újabb barlangcsoda Budapesten

Fővárosunk nevében is barlangváros, mert a „pest” szó az Árpád-korban barlangot jelentett, és barlangjáról a mai Gellért-hegyet akkor Pest-hegynek hívták, róla kapta nevét a lábánál működő rév, majd a rév mellett kialakult város is. Barlangváros másrészt azért is, mert nincs még egy olyan milliós nagyváros a Földön, amelynek házai alatt több mint 40 km-nyi hévizes eredetű, kristálycsodákban gazdag barlanghálózat húzódna. E különleges

Sajtótájékoztató. Baloldalt Szabó Imre miniszter úr, az MTSz elnöke

barlangokat kialakító hévizek ma is a Budai-hegyek Duna-parti lábánál fakadnak két csoportban, egy részük a Rózsadomb–József-hegy lábánál, másrészük alább a Duna-parton, a Gellért-hegy tövében. A rózsadombi forráscsoportot és a mellette kialakult települést is az Árpád-korban Felhévíznek, a Gellért-hegyit pedig Alhévíznek nevezték.

A felhévízi forráscsoport látja el gyógyvízzel a Császár-fürdőt és a Lukács-fürdőt, de csövön elvezetve még a Király-fürdőt is. E forráscsoport legbővizűbb ága tágas sziklakapun, barlangszájon át lép felszínre, és táplálja a hegy lábánál, vízimalmok hajtása végett még az Árpád-korban mesterséges gáttal vízszaduzzasztott Malom-tavat. Ezt a barlangszájat, illetve a mögötte egy rövid szakaszon légteres barlangot még az 1800-as évek második felében Molnár János gyógyszerész írta le először, aki akkor a budai gyógyforrások vízének kémiai összetételét vizsgálta. Róla nevezték el a forrásüreget Molnár János-barlangnak.

A *Molnár János-barlang* a József-hegy lábánál található Malom-tó mögött a tavat tápláló források vízvezető járata, amely a rózsadombi nagy barlangrendszernek ötödik, de egyetlen aktív képviselője.

A nagyrészt a vízszint alatt elhelyezkedő és így csak bűvárok számára „járható” rendszer vizét a mélyből feltörő meleg, valamint a Budai-hegyek felől áramló hideg karsztvízből kapja. A barlang elnevezése első kutatójának, Molnár János patikusnak az emlékéét őrzi, aki az 1860-as években vegyelemmezte a források vizét, felmérte a hegy oldalá-

ban nyíló üreget és leírásában tekintélyes víz alatti barlangrendszer létezését feltételezte.

A forrásbarlang víz alatti részeinek feltárására 1953-tól kezdődően történtek próbálkozások, de az első igazi győzelem 1960 májusában született meg, amikor a bűvárok a Malom-tóból indulva átúszták az Alagút-forrás és a már ismert száraz barlangrész közötti szakaszt. A 2002-ben felfedezett új járatokban folyamatosan zajló felderítések és felmérések eredményeként, a rendszer jelenleg ismert hossza 5,5 km, mélysége pedig -80 méter a vízszint alatt.

A második világháború után könnyűbúvár barlangkutatók néhány száz méter hosszan földérítették a barlang vízzel kitöltött járatait, de az igazán nagy áttörés az utóbbi években történt, amikor könnyűbúvárainknak sikerült a barlang vízzel kitöltött járataiba mintegy 5,5 km hosszan behatolniuk. A fölfedezők beszámoltak róla, hogy bejutottak egy hatalmas, tágas barlangterembe is, amelynek kupolás mennyezete magasan a vízszint fölé emelkedik. Minthogy az onnan kihozott levegőmintában veszélyesen magas széndioxid tartalmat mutatott ki a vizsgálat, a nagy barlangtermet csak légzőkészülékkel és kevesen tudták megtekinteni.

Az újonnan felfedezett barlangszakaszok feltérképezése után Adamkó Péter figyelte fel arra, hogy ezt a titokzatos földalatti melegvizes barlangtermet néhány méternyire megközelíti a múlt század második felében Kessler Hubert által a hegyoldalba robbantott vízkutató táró egyik vágata, amelyre ő kutatási engedélyt kért és kapott. Lelkes barlangkutatók csoportja kutatott, dolgozott ezután heteken, hónapokon át Adamkó Péter vezetésével, dr. Leél-Őssy Szabolcs geológus szakmai irányítása mellett. A vágatnak a természetes barlangteremhez legközelebb eső pontján talált sziklahasadékot előbb résnyire tágítva sikerült bepillantani a tavas terembe, melyet a vágatot létesítő neves barlangkutató hidrológusról Kessler Hubert-teremnek neveztek el. Azután további tágítás és a teremnek a nyíláson át történt kiszellőzése után, most már bűvár készülék nélkül, száraz lábbal megközelíthető egy újabb budapesti barlangcsoda, amely a maga nemében ugyancsak egyedülálló a földkerekségen, hiszen nincs még egy milliós nagyváros a világon, amely alatt hatalmas, melegvízű, természetes tavas-barlang óriási, kupolás terme lenne fölkereshető.

A földkerekség legnagyobb termálvizes földalatti barlangtermét, amely önmagában is

világszenzációnak számít, nemcsak falának különleges oldás-formái, de helyenként csillogó, hófehér gipszkristály képződményei is látványossá teszik.

Külön örömmel számolhatok be arról, hogy fővárosunk új természeti csodáját elsőként kereste fel és csodálta meg Természet-

Emléktábla a Molnár János-barlangban

(Fotó forrása: www.buvarklub.hu)

barát Szövetségünk elnöke, Szabó Imre, aki mint környezetvédelmi és vízügyi miniszter, az immár kiemelten védett barlang feltérképezésére és állagmegóvására anyagi támogatást biztosított, és fedezetet egy megerősített vasajtó építésére is a barlang biztonságos lezárására végzett.

Az új bejárat kiépítésével párhuzamosan bizonyára sor kerül majd az utóbbi években elhanyagolt és elposványosodott Malom-tó kitisztítására is, hogy újból kristálytisza vízen úszó vízililiomokkal díszlő oázis, ékszer legyen a főváros zsúfolt házrengetegében. Hiszen ez a tavacska, ha gondozzák, nemcsak esztétikai élményt jelent, de mint Árpád-kori létesítmény, hazánk egyik legrégebbi vízügyi ipartörténeti műemlékeként is kiemelten védendő.

Fővárosunk tehát újabb látványos barlangcsodával gazdagodott, amely a tereprendezés után, belátható időn belül természetjáróink számára is megtekinthető lesz.

Dr. Dénes György

Az Új víz paradigma

– avagy a víz felhasználása a klíma helyreállítására

„Új víz paradigma” címmel szervezett kerekasztal-beszélgetést a Demokratikus Jogok Fejlesztéséért Alapítvány október 1-jén Budapesten, az Apáczai Kiadó nagytermében szlovák és magyar szakemberek részvételével. A rendkívül izgalmas eszmecsere csekély számú érdeklődő mellett zajlott, ami nagy kár, hiszen túlnépesedett, túliparosodott és számtalan természeti, környezeti, éghajlati problémával

küszködő földünkön mindenki tudja – vagy legalábbis sejti –, hogy az édesvíznek a jövőben egyre nagyobb szerepe, jelentősége, értéke lesz – így eljött az ideje a vízről való gondolkodásnak, a vízhez fűződő viszonyoknak és bánásmódnak az átértékelésére, megváltoztatására is.

Pesszimista vélekedések szerint néhány évtized múlva gyilkos háborúk törhetnek ki az ivóvíz miatt, amely az éghajlatváltozás és a mértéktelen emberi pazarlás miatt fogyóban van. Ha a jéghegyek elolvadnak, a legnagyobb édesvízkészletünk vész oda. A mezőgazdaság is összeomlik a vízkészletek vesztes megcsappanásával. Az édesvízkészletek csökkenése további negatív hatással van az éghajlatra, csökken a víz lokális körforgásának intenzitása, csökken a párolgás, ami hőt von el az adott területről. Egy lehetséges „horror-forogatókönyv szerint” a dolgok összeadódása, szerencsétlen összejátétsza folytán igen nagy bajba kerülhet az emberiség.

Paradigma: a gondolkodásoknak, vélekedéseknek, értékeknek és módszereknek egy adott társadalom vagy szűkebben egy tudományos közönség minden tagja által elfogadott összegzése.

A kerekasztal-beszélgetés résztvevői szigorúan szakmai szempontokból s kevésbé drámai módon vázolták az okokat, következményeket, a lehetséges jövőt, ám a legszárazabb statisztikai számok mögött is megbújt egy közelgő katasztrófa képe, és az aggódás: vajon sikerül-e a vízről való új gondolkodást valóban paradigmává tenni.

A rendezvény bevezető előadását Juraj Kohutiar, a kassai székhelyű „Ember és víz” nevű civil szervezet munkatársa tartotta.

A szlovák nyelvű – szinkrontolmacsolású – előadás vezérfonala szerint az ember végetes módon avatkozott bele az elmúlt évtizedekben, évszázadokban a víz természetes körforgásába. Az erdők kivágása, a mocsarak lecsapolása, a folyók szabályozása, a városi betondzsungelek kialakulása, a települések terjeszkedése, a mezőgazdasági növénykultúrák térhódítása, a talaj „lezárása” épületekkel, betonnal, aszfalttal drámai módon csökkentette egy adott területen a párolgást.

A régi egyensúly, miszerint a lehulló csapadék egyharmada elpárolog, egyharmada be-

szivárog a talajba és egyharmada elfolyik, ma már a távoli múltté. A régi vízparadigma szerint az a jó, ha a vizek minél előbb elvezetődnek (folyószabályozás, patakmedrek kibetonozása, csatornarendszer stb.). Az egyensúly emiatt felborult az elvezetés javára. (Az előadó szerint Európában egy évben 20 milliárd m³ esővíz folyik el a csatornáknban.)

A vizek gyors elvezetése az éghajlatra is jelentős hatással bír. A párolgás ugyanis hőelvonással jár. (1 m³ víz elpárologtatásához 700 kw/óra energia szükséges.) Ha kevesebb víz marad helyben, ha csökken a párolgás, akkor egy adott területre jutó napfény mind hőenergiává alakul. (Számítások szerint azokon a területeken, ahol nincs vegetáció, és a csapadékvizet gyorsan elvezető rendszerek vannak, a nap energiájának 60-70%-a is „helyben marad”.) Ezek a lokális jelenségek összességükben a globális felmelegedést segítik elő.

Juraj Kohutiar ábrával is szemléltette, hogy földünkön az ún. kis ciklusok (a víz helyi körforgása: csapadék–édesvíz–párolgás–felhő) intenzitása csökken, és a nagy ciklusé (a szárazföld és az óceán között) megnő. Ez a szélsőséges időjárási viszonyok erősödését eredményezi.

Az ember ez irányú tevékenysége már igen korán megkezdődött. A Hűsvét-szigeten például leírások szerint korábban rengeteg csapadék esett, miután kivágták a fákat, a rendszeres napi esők elmaradtak.

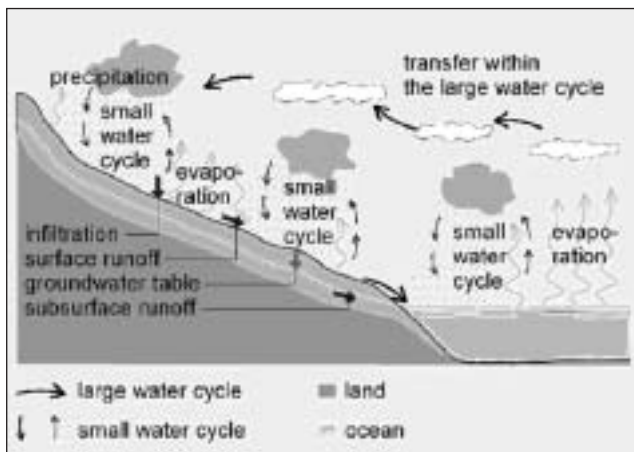
Összegezve a témát elmondhatjuk, hogy az ember gyorsítja a szárazföldről a víz elvezetését, csökken a párolgás, emiatt egyre több napenergia válik érezhető hővé, és ez a klíma kedvezőtlen változásait eredményezi.

Míchal Kravcik, az „Ember és víz” elnöke előadásában elmondta: az emberi tevékeny-

séggel a klímát nemcsak rontani, de javítani is lehet. Ez az új víz paradigma alapvetése.

A megoldás egyszerű: minél több vizet kell helyben tartani, hogy egyre több napenergia fordítódjék párologtatásra. „Ne engedjük az esővizet a csatornába, ne melegítsük a földet!” – figyelmeztetett az előadó.

A vizek helyben tartása egyben az árvízvédelmet is segíti (tározók, halastavak létesítése, patakmedrek visszaalakítása), csökkenti a talaj erózióját, nem is beszélve a természetre, az állatvilágra gyakorolt jótékony hatásáról (vizes élőhelyek gyarapodása).

A víz kisciklusos és a nagy ciklusos körforgása

Michal Kravcik egy szlovákiai példával szemléltette a pozitív emberi beavatkozást a klíma megváltoztatására – pontosabban visszaváltoztatására. A Tátrát is elérte ugyanis a civilizáció minden átka. Michal Kravcik gyerekkorában még mindennap délután esett az eső a Tátrában. Később ez megváltozott, ahogy nőtt a beépített, vízvezetett, „párátlanított” területek aránya. Az előadó szerint nem kis szerepe volt például Poprád város terjeszkedésének a pusztító szélviharok kialakulásában. A párolgó felület csökkenése a szél- és a csapadékjárás megváltozásához vezetett. A következmény: óriási erdőterületet taroltak le a szélviharok, égtek fel a tűzek.

A szlovák természetvédők mostanában mindent megtesznek a tátrai erdő „meggyógyítására” – az Új víz paradigma alapján. A szél és a tűz által letarolt területeken eddig 4000 db vízfelfogó elemet telepítettek annak érdekében, hogy a lehulló esővíz minden egyes cseppjét fel tudják fogni, és a magok gyökeret tudjanak verni.

Összegezve az új víz paradigma lényegét: ne szabaduljunk meg a víztől, igyekezzünk minél nagyobb mértékben helyben tartani, ezáltal nőni fog a párolgás, több lesz az eső, csökken a hőmérséklet.

(www.lotosphotos.com/photos/kids/wather%20.jpg)

„Az eső, a víz a gazdagságot jelenti, ami hozzájárul az élet megújulásához” – fejezte be előadását az „Ember és víz” elnevezésű szlovák civil szervezet elnöke.

Dr. Nováky Béla hidrológus mérnök, a Szent István Egyetem professzora korreferátumában arról beszélt, hogy a föld édesvíz-készleteinek túlnyomó része, mintegy 99,97%-a az ún. statikus készlethez tartozik (a talajban mélyen lévő rétegvizek, a sarkok jégbe fagyott vizei stb.), amelynek a körforgása nagyon lassú. A gyors vízkörforgásban csak

egy rendkívül kis mennyiség – 0,03% – vesz részt. Ez az ún. dinamikus vízkészlet (folyóvizek, talajvíz stb.). A nagy problémát a professzor úr abban látja, hogy az emberi tevékenység és az éghajlati változások egyre inkább a statikus vízkészletet is „használatba veszik”. Ezáltal az eddig meglévő egyensúly és arányok megbomlanak, aminek beláthatatlan következményei lehetnek.

Leglátványosabb jelenségei ennek a káros folyamatnak a Föld gleccsereinek visszahúzódása vagy az északi sark jégtakarójának fogyása, az újabb és újabb jégtáblák leszakadása.

A statikus vízkészlet fogyása Magyarországon is jellemző. A Duna–Tisza-közén a rétegvizek megcsapolása a felettük lévő talajvíz megsüllyedését eredményezte. Hosszú távon ez a terület elsivatogásához vezet.

(Hasonló – de jóval nagyobb nagyságrendű – példát láthatunk az észak amerikai Ogallala víztartó rétegének kitermelésénél is.)

Sajátos módon a folyók szabályozása – amely korábban szükséges és korszerű módszernek tűnhetett (lásd: Vásárhelyi Pál munkássága) – mára túlhaladottá vált. A folyók szabályozásával ugyanis

felgyorsult a víztömeg lefolyása, csökkent a helyben maradó vizek (árterek) mennyisége, ebből adódóan a párolgás, és ráadásul megnőtt az árvízveszély is.

(Nem véletlen, hogy az Új Vásárhelyi-terv már nem a vizek gyors elvezetését, hanem tározók építését szorgalmazza.)

Hasonló negatív hatása van például a Balaton szabályozásának is. Az esetleges víztöbbletet, amely korábban szétterült a parton és elpárolgott, ma egyszerűen leeresztik a Sió-csatornán.

Dr. Nováky Béla teljes mértékben egyetértett az Új víz paradigma alapvetésével, azaz hogy a vizek lassítása, visszatartása, megőrzése szükséges.

Dr. Zsuffa István tudományos tanácsadó (Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Kutató Intézet Kht.) szerint az Új víz paradigmát integrálni kellene a régi szemlélet megtartandó értékei közé és az egészet (árvízvédelmet, a vizes élőhelyek revitalizációját, a hagyományőrzést és az ökoturizmust) a maga komplexitásában kell szemlélni.

Pozitív magyar példákat is felhozott, így Gemencet, a Szigetközöt vagy a Tisza-menti hullámtörő erdőket.

A kerekasztal-beszélgetésen a nézők sorából többek között felszólalt Droppa György (Duna Kör), aki egyetértve az integrált megoldás keresésével egy régi-régi magyar mondatot idézett: „Házadból, falvadból, várme gyédből egy csepp vizet ki ne engedj!”

Az Új víz paradigmáról még bizonyára sokat fogunk hallani a következő évek, évtizedek során. Hallani, olvasni róla azonban kevés: valóban magunkévá kellene tenni ezt a szemléletváltást, hogy a paradigma valóban a „Föld bárka” minden utasa által elfogadottá váljék.

Fogarasy Attila

További információk:

Az Új víz paradigma honlapja:

<http://www.waterparadigm.org>

„Vízrel a klíma helyreállításáért – Az Új Víz Paradigma” – kivonatos fordítás a Védegylet honlapján:

<http://www.vedegylet.hu/doc/ujviz.doc>

Az Ember és víz” szervezet honlapja:

<http://www.changenet.sk/peopleandwater/>

Az emlősök egyötödét a kihalás fenyegeti

A Természetvédelmi Világszövetség legújabb Vörös Listája szerint a világ emlőseinek megközelítőleg egy ötödét a kihalás veszélye fenyegeti. A tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy a természetvédelmi erőfeszítések eredményesek: a különösen veszélyeztetett emlősök öt százalékát sikerült így megmenteni.

A Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) elkészítette a legújabb Vörös Listát, amely veszélyeztetettség szerint rangsorolja a Földön található fajokat. A lista 44 838 fajt sorol fel, melynek 38 százaléka tartozik abba a különösen veszélyeztetett csoportba, amelyeket kihalás fenyeget.

A lista szerint 188 különösen veszélyeztetett emlős él ma, közéjük tartozik például a párduchiúz is, melyből alig százat tartanak ma számon, de a kúposfejű delfin, a narvál és

a fakúszó kenguru is. A kétélttűek 32 százaléka került a kihalás szélére, vagy tűnt már el a Föld színéről.

A Vörös Listára került fajok felsorolásából kiderül, hogy az élőhelyek csökkenése és eltűnése, a természet kizsákmányolása, a szennyezés és a klímaváltozás miatt csappan meg leginkább a fajok és azok egyedeinek száma. A világ emlőseinek mintegy 40 százaléka kénytelen beérni kisebb életterrel, ezeknek az állatoknak legtöbbje Közép- és Dél-Amerikában, Nyugat-, Kelet- és Közép-Afrikában, Dél-, és Délkelet-Ázsiában, valamint Madagaszkáron él.

Jó hír a rosszból, hogy a természetvédelmi erőfeszítések a jelek szerint eredményesek: a kihalástól menekült meg az emlősök öt százaléka. A visszatelepítési programok segítségével élhet tovább a vadonban például a fekete lábú görény (*Mustela nigripes*), valamint a vadló (*Equus ferus*) is. Az afrikai elefántok száma is nőtt az utóbbi időben.

Forrás: WWF Magyarország

Az ismeretlen Erdély

I. Bánáti vázlatok

Ha Erdélyről beszélünk, kétféle terület juthat eszünkbe. A magasabb történelmi képzettséggel rendelkezők elkülönítik a történelmi Erdélyt és a Romániához Trianonnal átkerült területeket egymástól. A másodikként említett terület a Részekkel (Partium) és Bánsággal nagyobb. Mégis a köznapokban egyértelmű, hogy Erdély elcsatolásáról beszélünk, illetve ha valaki Temesvárra utazik, gyakran „Erdélybe megy”. Ilyen formában Erdély számunkra a mai álláspont sze-

A római uralom emléke: Traianus táblája

rint – bár nincs történelmi alapja – Románia északnyugati részét jelenti. Talán fel sem tűnik, de a mai határt már vagy 150 kilométerrel elhagytuk, mikor a Maros völgyében Zámnárl át lépjük a történelmi Erdély határát (ma megyehatár).

Ha a legtöbb magyarországi turista, természetjáró „Erdélybe” utazik, gyakran csak a legismertebb helyekre gondol, pedig ez a terület igen gazdag látnivalókban, szinte minden falu megállásra kész. Ha egyszer megérezzük a Tordai-hasadék és a Tordatúri-hasadék közötti különbséget, talán már

szándékosan fogjuk keresni azokat a területeket, amelyekben a természetközelséget háborítatlanul tudjuk megélni. Én is így jártam.

Írásaimmal azokra a látnivalókra kívánom felhívni a figyelmet, amelyeket a magyarországi túrázók alig ismernek, pedig méltók lennének a felkeresésre.

Az első felfedezendő terület legyen a Bánág! Az első cikkben ismerkedjünk meg a célterület különleges történelmével, igyekszem kiemelni azokat a pontokat, amelyekben erősen eltér a magyar történettől.

Ajtony és Csanád

A mai Temes és Krassó–Szörény megye területe az egykori Bánát vidéke. Bár határai egy kicsit még ezen is túlnyúlnak, a Tiszáig és a Marosig nyújtózott ez a terület. Kár lenne tagadni, egyes részeit (főleg a délit) rómaiak birtokolták. Aztán éltek itt hunok, szarmaták, gepidák és avarok. A honfoglalás után Ajtony vezér szállásterülete lett. Saját államot hozott létre ezen a területen, a Maroson érkező királyi sószállítmányokat megvámolta, Marosvárbán tartotta a székhelyét. Bizánci kereszténység szerint ugyan megkezdte a székhelyén monostort építtet, ez csupán felszín volt, hiszen az akkori elbeszélések szerint hét feleséget tartott, és nem tisztelte a nyugati kereszténység előírásait. Bizánc támogatása miatt hatalmát István megkoronázása után is fenntartotta. Gazdasági és katonai erejének köszönhetően a király parancsainak nem engedelmességet, magát egyenrangúnak tekintette és szembefordult vele.

Szent István országegyesítő hadjáratainak a végére, az 1020-as évek második felére már csak Vata és Ajtony maradt pogány ellenálló, akik még törzsi állammal rendelkeztek. Az államalapító király a felszámolásra 1027 tájéka láta érkezettnek az időt,

ugyanis a bizánci belső problémák miatt a támogatások elmaradtak. A támadás kezdete előtt István az egész uradalmat körbezárta. Csanád vezér javaslatára támadtak a Tisza felől. Csanád és Ajtony a mostani Nagy-ősz (Tomnatic) melletti síkságon, az Aranka nevű folyócska partján ütköztek meg. A korszerűbb technikával felfegyverzett királyi sereg két és fél napig tartó csatában legyőzte a bánságiakat; Ajtony fejét személyesen Csanád vágta le, és vitte István elé. Ezután Ajtony területét elfoglalták, és beolvasztották a Magyar Királyságba. Létrehozták Csanád vármegyét, és elkezdték a lakosság térítését a római kereszténységre.

A Bánát felszabadítása a török hatalom alól

A magyar történelem egy másik speciális bánáti fejezete a török megszállás felszámolásához kötődik. 1686-ban ugyan Buda felszabadult, de az ország teljes szabaddá tétele még váratott magára, sőt 1695-ben a törökök újabb lendületet kaptak új szultánjuk, II. Musztafa trónra lépése után. Hamarosan elesett Lippa vára. Lugosnál Veterani hadtestét a török sereg csaknem teljesen megsemmisítette. I. Lipót korábbi fővezérei tehetetlenségét megunva Savoyai Jenő herceget nevezte ki a török ellen küzdő erők vezetőjévé. A győztes zentai csata (1697. szept. 11.) után a vesztes szultán Temesvár felé menekült, majd visszatért Sztambulba. Lehetőség nyílt a Bánág felszabadítására, de a császári hadak morális állapota ezt megakadályozta (nem kaptak zsoldot, akadózott az ellátás). Ennek ellenére a zentai győzelem jelentős változást eredményezett. A két birodalom között béketárgyalások kezdődtek, amely végül elvezetett az 1699. évi karlócai békekötéshez, amelyet 25 évre kötöttek. A békében az oszmánok átengedték Magyarorszag nagy részét, Erdélyt és

Szlavóniát. Csak a Temesköz maradt meg a törökök kezén.

A nyugalmas időszak helyett azonban a spanyol örökösödési háború és a Rákóczi-féle szabadságharc nehezítette a török kiszorítását. Miután a török a karlócai békét 1716-ban megszegte (Péterváradot támadta

A Csanád egyházmegye egykori központjában épült templom helyén most egy újabb templom áll, a réginek már nyoma sincs.

A templom előtt az alapító, Szent Gellért szobra található.

150 ezer emberével), Savoyai Jenő megverte Ali pasa seregét, ezután Temesvárnál tette meg a végső lépést, és több várral egyetemben elfoglalta. (Ezzel a jelenettel kezdődik a Szaffi című rajzfilm.) Később Belgrádot, Szabácsot, Szendrőt és Orsovát is meghódította. Az 1718-as pozsareváci béke szavatolta a megszerzett területek elszakadását a töröktől. Ezután azonban jogilag a Temesköz nem kerül vissza Magyarorszaghoz.

A Bánát fejlődése

A török uralom 164 éve alatt a vidék elnéptelenedett. Az osztrákok külföldről telepítették be a lakatlan falvakat, illetve újakat

A Trianon előtti Csanád egyházmegye székesegyháza.

Ma három nyelven miséznek benne.

alapítottak: Németföldről svábokat hoztak, de francia, olasz, osztrák, spanyol és szlovák családok is területet foglaltak az akkoriban eléggé mocsaras temesi földeken.

Jenő herceg azonnal megbízta a Bánság kormányzásával Mercy grófort. Laktanyát épített, a vár újjáépítését is elrendelte, létrehozta a városi tanácsot, a kereskedelmi kamarát, valamint a postát. A bányákba és a kohókhoz szakembereket hozatott Szász- és Csehországból, valamint Felvidékről; Tirolból és Stájerországból erdő- és vadgazdálkodókat telepített. Elkezdte lecsapoltatni a mocsaras területeket, és az addig megszőkött haszonnövényeken kívül újakkal (például a repcével) ismertette meg a paraszto-

kat. Temesváron többféle gyárat építtetett, ezért akkoriban és innen kapta nevét a Gyárváros. Az ugyancsak általa alapított helyi sörgyár még ma is működik! Az általuk gyártott sör a Timisoreana, amelynek cím-kéjén elrejtve még ma is látható magyar nyelvű felirat.

A Bánsági Köztársaság

Valószínűleg kevés temesvári ismeri, hogy éppen kilencven éve, 1918. október 31-én kikiáltották a Bánsági Köztársaságot. Az közismert, hogy a Monarchia összeomlásával József főherceg Károlyi Mihályt nevezte ki miniszterelnöknek. Ezzel együtt katonai tanácsok alakultak Temesváron, elkülönülő magyar, német, szerb és román tagokkal. Azon vitakoztak, hogy a terület melyik országhoz tartozzon majd.

Ekkor Róth Ottó ügyvéd, a szociáldemokrata párt és a helyi sváb közösség tagja megelégedve a zavaros helyzetet arra ösztönözte a bánságiakat, hogy a wilsoni önrendelkezési elvekre hivatkozva kiáltsák ki a Bánsági Köztársaságot.

A szót tett követte, megalakult a Bánsági Néptanács (amelyben csak a románok nem vettek részt). Másnap Róth a temesvári polgármesteri hivatal erkélyéről kikiáltotta a Bánsági Köztársaságot, melynek ő lett az elnöke, katonai parancsnoka pedig Bartha Albert tábornok, aki később kétszer is magyar hadügyminiszteri posztot kapott.

Hatalmas lendülettel kezdték el a munkát, de a nagypolitika nem nézte jó szemmel a bánsági kalózakciót, november 14-én (a nemzetközi egyezmények és katonai alkuk következményeként) a Bánságba szerb csapatok vonultak be, és megsemmisítették az alig megalakult köztársaságot, majd jó fél év múlva Románia és Szerbia osztozott a területén és lakosságán. A Bánsági Köztársaság lakossága 1,6 millió fő volt (37% román, 25%

német, 18% szerb, 16% magyar, 2% zsidó, 1% szlovák, 1% egyéb). A gazdaságilag életképes terület fejlett iparral, kiváló termőfölddel, szakképzett és 2-3 nyelvet kiválóan beszélő munkaerővel, jól védhető természetes határokkal (Maros–Tisza–Duna, illetve a Temes–Cserna völgye) rendelkezett.

Területe 29 ezer négyzetkilométer lett volna. Érdekes, hogy területi és lakossági szempontból az európai területi rangsorban Belgium és Albánia, illetve lakosság szempontjából Szlovénia és Észtország között lenne.

A történethez hozzátartozik, hogy 1920 áprilisában a bánági svábok még megpró-

bálkoztak a lehetetlennel, írtak egy levelet a párizsi békekonferenciának, és ismételten felvetették a Bánági Köztársaság újjáalakításának gondolatát a Bácskával kibővítve. Elutasították!

Csak néhány, a környezetétől markánsan eltérő momentumot és talán érdekességet vettem fel a Bánág történetéből, nem említettem néhány kulcsfontosságú szereplőt: Dózsa Györgyöt és Tőkés Lászlót, Klapka Györgyöt és Kiss Ernőt, Bartók Bélát és Lugossy Bélát. Róluk majd később a híres helyszínekhez csatlakozva emlékezünk meg.

Csányi Sándor

Felhívás a szervezett természetbarátokhoz

Egyesületünk – a szegedi székhelyű Geo-Environ KE. – egy évtizede munkálkodik és ismerkedik a Felső-Tisza forrásvidékével. Így 1999-ben feltártuk az addig ismeretlen Fehér-Tisza forrását, útjelzést festettünk, és ukrán–magyar nyelvű táblával láttuk el.

A Keleti-Kárpátok évszázados fenyőrengetegének egy rejtett zugában ered a másik ág, a Fekete-Tisza forrása. Elődeink több mint 100 éve ízléses terméskő fallal látták el a forrást. A forrásfal megöregedett, napjai megszámláltattak, megrogygyant, kidőléssel fenyeget.

Az ukrán helyi szervek engedélyével, a Magyar Természetbarát Szövetség, az Országos Erdészeti Egyesület, a Kárpátok–Tisza Nemzetközi Fejlesztési Egyesület támogatásával 2009 nyarán lebontjuk és újjáépítjük a Fekete-Tisza forrásának falát.

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium által kiírt „Zöld-forrás” pályázaton elnyert összegből kiindulva óhajtjuk ezt a nagyleptékű feladatot végrehajtani.

Kérjük a Magyar természetbarát Szövetség szervezeteit, tagjait, hogy járuljanak hozzá forintjaikkal a sikeres megoldáshoz!

Az Erste Bank szegedi fiókjánál létesített számla adatai:

Erste Bank

11600006-00000000-25939051

(Geo-Environ KE.)

Valamennyi megyei szövetséghez eljuttattuk – kizárólag ezt a célt szolgáló csekk-szelvényünket, ezen is várjuk a befizetéseket, de kérésre szakosztályoknak, egyéneknek is postázzuk a befizetési csekket.

Meggyőződésünk, hogy 2009 őszétől egy új túracélpontot nyújthatunk át a hazai természetbarátoknak is. Szíves adományukat ezúton is megköszöni a szervező egyesület nevében:

Dr. Tóth Imre

Az egyesület honlapja:

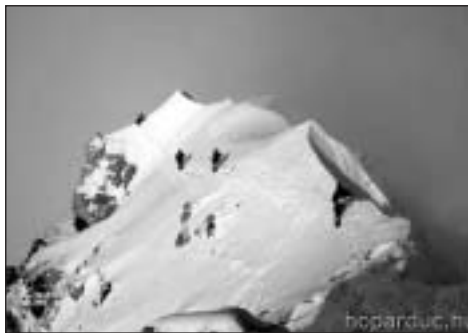
www.geo-environ.hu,

e-mail: info@geo-environ.hu

A 2008-as év legszenzációsabb „túrája”:

27 óra a Makalu csúcsán

Eröss Zsolt nemcsak a legjelesebb és legismertebb hegymászónk, de az egyik legjobb ismeretterjesztő és előadó is. Ahogy mássza sorra a nyolcezreket, úgy lesznek élménybe-

A Makalu csúcsa
(Eröss Zsolt felvétele)

számolói egyre élvezetesebbek és profibbak. Korábban még csak remek fotóihoz fűzött kommentárokat, mostanában azonban már eleve úgy indul neki társaival egy-egy expedíciónak, hogy a repülőtértől a csúcstámadásig, a csúcshódítástól vissza a repülőtérig végigfilmezik az utat, s ebből állítanak össze egy jó órás, izgalmas videóanyagot. Ezekhez azután Zsolt szellemes megjegyzéseket és hasznos kiegészítéseket fűz. A K2- és a Dhaulaghiri expedícióról készült filmek után most a Makalu megmászásáról készült DVD-vel járja az országot, nemcsak hogy szórakoztassa és komoly földrajzi, néprajzi és hegymászó ismeretekkel lássa el közönségét, de közelebb hozza hozzájuk és népszerűsítse is a hegymászást és a magashegyi túrázást.

– Ez volt a legnehezebb túra a 8 ezresek között – mondja Zsolt a Makalu-filmet kom-

mentálva – s az adatokat, tényeket hallva nemcsak a szánk marad tátva, hanem a kalapunkat is megemelnénk, ha nem hagytuk volna a fogason, a terembe belépvén.

A Makalu a világ 5. legmagasabb csúcsa a maga 8463 méterével. Az alaptábor 5700 méteren található, túl az emberi világon, az istenek földjén (erről lásd később). Itt már képtelen az ember regenerálódni, a szervezete folyamatosan romlik, elhasználódik a tartós itt-tartózkodástól.

Zsolték 7400 méterről indították a csúcstámadást és 27 órát (!) másztak, ereszkedtek egyfolytában egy olyan levegőtlen jégvilágban, ahol az átlagember félóra után halálosan kimerülve rogyott volna össze.

A rendkívüli körülményekre és erőfeszítésekre jellemző, hogy egyedül Eröss Zsolt jutott fel a csúcusra, társai sorra elmaradoztak mellőle. A csúcs meghódításának azonban most komoly ára lett: Zsoltnak elfagyott két lábujja, még az őszi Makalu-előadásokat is strandpapucsban tartotta meg – lassan gyógyulnak a sérült részek. Ő maga csodálkozott rajta a legjobban – még soha nem történt vele ilyen a 8 ezresek megmászása során. Pedig rutinja nem kicsi e tekintetben: a Makalu volt a hetedik 8000 méternél magasabb csúcs, amit megmászott eddig...

De nézzük kicsit részletesebben – Zsolt előadása nyomán – a 2008-as év kétségkívül legszenzációsabb „túrájának”, a Makalu megmászásának a történetét.

Eröss Zsolt és társai az eredeti tervek szerint idén tavasszal az Everest északi falát és a Cho Oyut mászták volna meg oxigénpalack nélkül. A kínai hatóságok azonban a tibeti helyzet miatt nem engedélyezték a beutazást.

Így aztán a nepáli oldalon maradv a Makalu mellett döntöttek.

A Makalu az egyik legnehezebben megközelíthető hegye a Himalájának. 4000 méternél magasabb hágókon vezet az út, hegyre fel, hegyről le – hatalmas szintkülönbségeket kell legyőzni. (A fásasztó gyalogutat kiváltva a legtöbb csoport helikopterrel megy a hegy aljába. Igaz, a 4000 méteres hágókat 4000 dollárért váltja ki a helikopter.) Mégis megéri – s nemcsak anyagilag – gyalog és nem helikopteren megtenni az odavezető út nagy részét, mivel a természet kárpótolja minden fáradságunkat. A Zsolt által bemutatott filmen káprázatos rododendron-erdők voltak láthatóak – nem csoda, hogy ma már nemcsak a hegymászók, hanem a magashegyi túrázók is egyre jobban kedvelik a Himaláját.

„Én ilyen fantasztikus helyen még nem jártam” – mondja Zsolt, és hinnünk kell neki, annak ellenére is, hogy bejárta már a nagyvilág jó néhány szegletét Erdélytől Dél-Amerikáig, a Kaukázustól a Kilimandzsáróig és rengeteg csodás tájat láthatott.

A film nézőinek figyelmét nemcsak a csodálatos táj, a változatos növényzet kelti fel, hanem az is, ahogy az expedíció tagjai találkoznak és kommunikálnak a kis nepáli falvacsák lakóival. A film és a hozzá fűzött magyarázatok gyakran a néprajzi ismeretterjesztés szintjére emelik Erőss Zsolt előadását.

Nem egyszer a humor is megjelenik a filmben, így nagyokat kuncoghat a néző a nepáli öregasszony és Kollár Lajos beszélgetésén. A humor forrása itt a kommunikációs problémákból adódó helyzetkomikum.

Az idei nyárelőn a kínai embargó miatt nagyon sok csapat érkezett a Himalája nepáli részére, így a Makaluhoz is. Az alaptábor – amelyet május 1-jén értek el – a szokásosnál kissé magasabban, 5700 méteren volt. Ez már nem igazán embernek való környezet. A tibetiek úgy is tartják, hogy itt már az istenek laknak. Ha valaki belép ebbe a jeges, ritka leve-

gőjű világba, jobb ha előbb az istenek jóindulatáért fohászokodik, különben csúnyán megjárja.

Zsolték tibeti szakácsa ezért az alaptáborból való elindulásuk előtt áldozatot mutatott be a hegy isteneinek...

Hárman indultak el az alaptáborból a hegy meghódítására: Erőss Zsolt, Sterczner Hilda és Mécs László. Kollár Lajos az alaptáborban biztosította a csúcsmászás hátterét.

Erőss Zsolt már az alaptáborba betegesen érkezett, megfázott a trópusi őserdőtől a havas hegycsúcsokig vezető úton. Az oxigénhiányos környezetben egy kis megfázás is nagy problémát jelenthet. Így aztán nehezebben esett neki a mászás.

Erőss Zsolt, aki már a hetedik
8000 méteres csúcán van túl

6100 méteren állították fel a sátraikat. Itt alakították ki az I-es magashegyi táborát. A II-es táborát 6600, majd a III-asat 7400 méteren.

Itt elhatározták, hogy egy nagyobb pihenő után újabb tábor kiépítése nélkül, egy lendülettel hódítják majd meg a 8463 méteren lévő csúcset.

Így is lett. Néhány nap pihenő után – amelyet az alaptáborban töltöttek – május 15-én indították el a csúcstámadást. 16-án délután érték el a III-as táborát. Másnap éjjel 10 óra után Zsolt és Hilda tovább indult fölfelé. Úgy

tervezték, hogy másnap délelőtt 10 órára érkeznek vissza a csúcscról. László csak később indult utánuk.

A három hegymászó a vártnál azonban sokkal lassabban tudott haladni. László messze lemaradt, később 8200 méterről vissza is fordult. Egy idő után Zsolt is hátrébb maradt Hildához képest, mert pangott a vér a lábában. (Ekkor még nem sejtette, hogy két lábujja is elfagyott.) Később azonban beérte Hildát, aki addigra nagyon elfáradt. Ezután együtt mentek tovább. A csúcstól mindössze 30 méterrel azonban Hildát minden ereje elhagyta, és feladta a csúcstól meghódítását. Egyedül Zsolt érte el a hegy tetejét.

2008. május 18-a, délután négy óra volt. Erőss Zsolt ekkor érte el hetedik, a magyar hegymászás történetének pedig kilencedik nyolcezeres csúcstól.

Délután öt óra tájban indult el lefelé a két magyar hegymászó a III-as tábor irányába. Végül 27 órai maratoni menet után, éjjel két órakor bújhattak bele hálózsákjaikba.

Az alaptáborba való visszaérkezés után még várt a magyarokra egy 100 kilométeres gyalogtúra lefelé a Himalájából. Erőss Zsolt a második nap után levetette a bakancsát, két lábujjának elfagyása miatt, s szandálban folytatta az utat.

A Makalu a magyarok számára a rekordok hegye lett: a legkisebb létszámú csapattal, a leghosszabb felvezető úttal, a legmagasabban fekvő alaptáborral, a leghosszabb ideig tartó csúcstámadással.

Ami pedig a jövő évi terveket illeti, Erőss Zsolt a következőket mondja: – Szeretnénk visszatérni az Everestre, hogy megmászhatjuk az északi falon keresztül, természetesen oxigén nélkül. A Cho Oyut előtte másznánk meg. Ez egy könnyebben járható csúcstól – amire amolyan akklimatizálódásképpen menénk fel.

Reméljük, ebben a Himalája hideg leheletű istenei is támogatni fogják Zsoltot és nyolcezereseket hódító csapatát...

Fogarasy Attila

Új Kéktúra bélyegző és láda

A Bihari Természetbarát Egyesület új Alföldi Kéktúra bélyegzőt és ládikát helyezett ki az alföldi túra berettyóújfalui átlomásán.

Hazánk legnagyobb túramozgalma, az Országos Kék Kör alföldi tájakon haladó túrája, az Alföldi Kéktúra Berettyóújfalun is áthalad. A városban, és tágabb értelemben az egész országban már több mint három éve működő Bihari Természetbarát Egyesület kötelességének érezte a „hazai” bélyegzési lehetőség biztosítását. Ennek eredményeként tervezett a berettyóújfalui Kéktúra-bélyegző, és az annak otthont adó ládika létrehozására.

A „Tivizig” vezetőjének engedélyével 2008. november 9-én az épület portája előtti kapu oszlopára szerelték fel a ládikát, benne a bélyegzővel. A ládika különlegessége, hogy beépített tintapárnával rendelkezik, így a túrázóknak nem szükséges elővenni a bélyegzőpárnáját (mert a tapasztalt kéktúrázó ugyebár mindig tart magánál).

A bélyegzőhelyet a Berettyó-gátról Berettyóújfalun felé letérve mintegy 200 méterre, a gát szomszédságában, a főút mentén található sárga ikerház, a vízügyi igazgatóság személynégyházának oszlopán találjuk.

(Forrás: www.biharite.hu)

Több mint játék

Szabadtéri játékok gyerekeknek és fiataloknak

A Természetjáró Fiatalok Szövetsége kiadványával arra hívja fel a figyelmet, hogy a szabadtéri gyakorlatoknak milyen erős csapatépítő, csoportformáló és személyiségfejlesztő jellege van. A szabadtéri tevékenységek főbb hozadéka közé tartozik, hogy növelik az egyén és a csapat önbizalmát, a kölcsönös bizalmat a csoporton belül, javítják a csapatmunkát és a kommunikációt, fejlesztik az ügyességet és a fizikai koordinációt, a problémaközpontú megközelítés pedig igen hasznos lehet a tanulásban.

A kiadványban található játékok gyűjteménye kifejezetten gyerek (4-10) és ifjúsági (10-16, 16+) korosztály számára használható, a feladatokat a tanulási célok, és a korosztály alapján csoportosították, hogy minél könnyebben meg lehessen találni az adott csoportnak megfelelőt.

A szerkesztők elsődleges célja az volt, hogy olyan, a szabadban játszható feladatokat válogassanak össze, melyek egyszerűen kivitelezhetőek, nem igényelnek bonyolult előkészületet és speciális eszközöket.

Mi a játék?

A játék egy külön világ, saját szabályokkal, amibe azért lépünk bele, hogy mások legyünk, találkozzunk másokkal, új dolgokat fedezzünk fel. A játék célja a kísérletezés és a felfedezés, az ismeretek és a képességek megszerzése, gyermeknek az a szabad tevékenysége, amellyel, ösztönüknek engedve,

magát alakítja, testi és szellemi erejét fejleszti.

- A játék segít, hogy gyorsabban szabaduljunk meg a feszültségektől, amelyet a sportokban csak a veszély kockázatával tapasztalhatunk meg.
- A játék a viselkedés egy formája, egyszerűen strukturált célokkal és időkeretekkel.
- Egy igazi játékban van támadás, menekülés, követés, összehasonlítás, utánzás, változás, bizalom és véletlen egybeesés.

- Minden játékban bekövetkezik a meglepetés.
- Mindegyik játék kiszámítható mozzanatokkal kezdődik, de aztán lesz valami, ami kalandossá és érdekessé teszi.
- A játék a tapasztalatszerzésnek a tere.
- A játék tanító, mert a résztvevőktől magas egyéni teljesítményt és társas viselkedést vár el, hogy a problémát megoldják.

A játék a vezetőtől is sok mindent kíván:

- türelmet,
- változást,
- gyors reakciót,
- figyelmet,
- kitartást és
- a tanulásra való állandó készenlétet.

A kiadvány megvásárolható 2900 Ft-ért a Libri Könyvesboltokban, és kedvezményes, 2600 Ft-os áron a Magyar Természetbarát Szövetség központi irodájában.

www.tobbmintjatek.net

Karácsonyfa-ünnepélyek anno...

A jótékonykodás az adakozás és az ajándékozás öröme már régóta az emberi természet velejárója, e nemes szokás leginkább a Karácsonyhoz kötődik. Így nem is csoda, hogy alig alakultak meg az első turistaszervezetek máris szerveztek úgynevezett Karácsonyfa-ünnepélyeket. Ezek lényege abból fakadt, hogy az egyes turista egyesületek és szakosztályok a munkaterületükön lévő falvak lakosságával igyekeztek jó viszonyt kialakítani, ami ilyen alkalomokban csúcsozott ki. A rendszerint hegyek között fekvő, kisebb lélekszámú településeken igen szegény családok éltek, amelyek nagyon hálásan fogadták ezeket az adományokat. Egy-egy ilyen ünnepség többnyire az iskola épületében zajlott, amelynek legnagyobb (néha egyetlen) termét erre az alkalomra szépen feldíszítették és a kisdíákok műsorral kedveskedtek a meghívott vendégeknek és az adakozó turistaszervezet képviselőinek.

Minden beszámoló arról szól, hogy igen meghatóak voltak ezek a Karácsonyfa-ünnepélyek, noha mai szemmel kisé meglepődhetünk, ha a mostani mércével akarnánk ezeket szemlélni. Először is nem az összes, hanem többnyire csak a nehéz sorsúnál is szegényebb, a kifejezetten nyomorban élőket segítették meg. Azt, hogy pontosan kit, azt mindig a tanító és a falu előljárósága, tehát nem a turisták állapították meg. Az adott ajándékok a legszükségesebb holmik voltak, amelyeket a turisták hozzátartozói meguntak, kinőttek stb. Tehát szó sincs arról, hogy új dolgokat kaptak volna. Az erre a

célra gyűjtött pénzadományból inkább csak kisebb ajándékok megvásárlására futotta.

Természetesen ezeket az ünnepségeket többnyire a polgári összetételű turistaszervezetek tudták megvalósítani, a munkás turista egyesü-

leteknek kevésbé állt módjukban az ilyesmi. Azért szerveztek ők is ilyeneket.

A Magyar Turista Egyesület 1908-ban Kóspallagon tartott Karácsonyfa-ünnepélyt, sajnos, ebbe a faluba az évek folyamán többször nem jutottak el, noha munkaterületük 13 községébe többször tartottak ilyeneket. Tudomásunk szerint az elsőt 1890-ben Pilisszántón rendezték, majd itt még: 1896, 1907 és 1916 években volt hasonló esemény. Például a pilisszentléleki 1937-es ünnepségre még utólag is érkeztek be adományok, ezért

Betlehemesek

ezeket a Klastrompusztán élő gyermekek közül 16-nak a megajándékozására fordította az MTE.

A korabeli viszonyokat jól szemlélteti egy eredeti idézet 1906-ból, amikor az MTE Dömösön tartott Karácsonyfa-ünnepélyt.

„Nem csekély bánat fogja el szívünket, amidőn lépten-nyomon azt kell látnunk, hogy a szebbnél-szebb vidéken lakó népünk – azok a valóságos röghöz ragadt, úgyszólván csak kőfejtés és favágás keserves munkájára utalt szegény emberek és gyerekek – arcáról miként rí le a szegénység, a mindenféle nélkülözések élénk kifejezése... Ez alkalommal is 24 jóra való iskolás gyermeket ruháztunk fel teljesen.”

A Turisták Inóci Társasága (TIT) 1936 karácsonyán 31 királyréti szegény gyermeket ajándékoztak meg. Mindegyik kapott cipőt, ruhát, al-

sóruhát, játékszert és cukorkát. De a TIT nem elégedett meg ennyivel, pedig a korabeli körülmények között egy ilyen kis egyesülettől ez sem volt kevés. Szilveszter estéjén, Kóspallagon, nemcsak a szegény sorsú gyermekeket, hanem a felnőtteket is megajándékozták cipővel, ruhával.

Az Elektromos Turisták sem tartoztak a nagy szervezetek közé, de munkaterületükön, a Gerecsében például 1937-ben, Bajóton tartottak ajándékozással összekapcsolt ünnepséget. A

gyűjtés utolsó napján meglepetéssel tapasztalták a turisták, hogy a tervezett 135 ajándékcsonagon felül, még 25 rendelkezésre áll. Nosza rajta ezt a huszonötöt, minden előzetes értesítés nélkül (az azóta sajnos, teljesen elnéptelenedett) Pusztamarótra szállították, ahol akkora volt a helyi gyerekek körében a meglepetés és az öröm, hogy olyat az Elektromos Turisták életükben nem tapasztaltak.

Kertész István

Évfordulók

Ebben az évben a turista történelmet alakító több kisebb nagyobb horderejű eseménynek van századik, illetve a hetvenötödik évfordulója, természetesen nem konkrétan a decemberi hónap a pontos jubileumi dátum, mégis érdemes ezeket, a teljesség igénye nélkül röviden felidézni.

100 éve

Megalakult a Munkás Testező Egyesület, de ténylegesen már jóval korábban járták hegyeinket a munkásturisták, míg megérlelődött az önálló egyesület megalakítása. Nem csak a túrázásban, hanem a sízésben is élen jártak a munkásturisták, így kezdettől fogva ez is alaptevékenységükhöz tartozott.

Az első hegyi, illetve ténylegesen sportszerű síversenyt Magyarországon, a Gete lejtőn is ebben az évben rendezték meg.

A Magyar Sí Club is megalakult, amely a sportzerű síelés művelését tűzi ki célul. Turisztikai tevékenysége nem nagy, de mégis ez az egyesület nem sokkal alakulása után kérvényezi a fővárosnál, hogy a Normafa és az Anna kápolna környékén biztosítsa a nagy tömegek részére is a szabad sízés lehetőségét. A szervezet száz taggal 1926-ban belép a Magyar Turista Szövetségbe.

Anonymus Turista Egyesület néven alakul egy szervezet, amely a Pál-völgyi-barlang feltárásán küszködik néhány évig, de eredménnyel nem nagyon büszkélkedhetett, még az I. világháború előtt feloszlott.

A Fertő-tavi fürdőtelepet felavatja a Dunántúli Turista Egyesület, igaz később a Hanság-csatorna meghosszabbítása miatt vízszegénység miatt megszűnik a létesítmény, mégis nagy a jelentősége, mert maradandóan propagálták vele a korábban ismeretlen Fertő-vidéket.

A mecseki Misina-tetőn felépül a kilátótorony, amely a későbbi tv-adó átadásáig a hegység jelképe volt.

75 éve

Indult meg a Magyar Turista Élet című turisztikai riportlap, amely rövid idő múlva, havilapból kéthetes megjelenésre tért át és egészen a II. világháború időszakáig megjelent. A hiánypótló kiadvány nem kötődött egyetlen egyesülethez vagy szakosztályhoz sem, valóban hosszú ideig tudta tartani a függetlenségét, mind politikailag, mind egyesületi kötődés szempontjából. A lap mintaszerűen harcolt a turista érdekekért, mindenkor a jogos turistaigényeket és elvárásokat oknyomozó riportokkal tette szemléletessé. Természetesen a kor sajátos társadalmi berendezkedésével nem állt szemben, de több olyan eseményt is keményen bíralt, amelyek a turistáknak bosszúságot, kényelmetlenséget okoztak. Sokszor egyedüli lapként mutatott rá olyan felháborító dolgokra, mint amilyen a Dreher család arrogáns viselkedése volt a társadalommal és a turistákkal szemben. (Bölcsőhegyi kilátó lebontatása, a Normafalejtő elkerítése telen a síelők elől.) Sajnos, a világháború előrehaladtával ez a kiadvány is eltolódott a szélsőséges irányba, de akkor már nem az eredeti szerzői gárda jegyezte a lapot.

Kertész István

Bz nosztalgiával a jövőbe!

2006-ban a magyar vasút teljes mellékvonali hálózatát megszüntetés fenyegette. Az illetékes szaktárca 2007 márciusában 14 vonalon végre is hajtotta az ítéletet, és további 38 vonal bezárását tervezték. A társadalmi ellenállásnak köszönhetően azonban a vasútvonalak 2010 decemberéig megmenekültek.

A Magyar Közlekedési Klub Bz nosztalgiával a jövőbe vonatkozó mozgalma előrevetíti, hogy a mellékvonalaknak és a kis piros vonatoknak hosszú távon is van jövője! Nem kell nekünk Desiro, a Piroskák is kényelmesek, tiszták, elfér rajta a kerékpár, a hátizsák, és „nem szól ránk a kalauz”, mivel óvjuk, vi-

gyázzuk a vonatot, mint ahogy azt a helyi utasok is teszik.

A vonatkozó mozgalom résztvevői hazánk legszebb tájait járhatják be a Bükk-től a Körösökig, az Ormánságtól az Ipolyságig, Szatmártól Zaláig. Az élményen túl a 100 km-t teljesítők kitzűzött, az 1000 km-t teljesítők emblémás pólót kapnak. Már a szándékot is jutalmazzuk Magyarország vasútbarát térképével.

A Magyar Közlekedési Klub vasútbarát térképének 2005–2007-es kiadásai már sok természetjáróhoz eljutottak, de korlátozott számban még van készleten.

2009-ben a Norvég Civil Támogatási Alap támogatásával bővített tartalommal 5000 példányban ismét kiadjuk. A térképen feltüntetjük az Országos Kéktúrát és a jelentősebb megyei túraútvonalakat és a mellékvonalak menti vasútbarát természetjáró rendezvényeket is. Köszönettel kérünk, és várunk anyagot a megyei természetbarát szövetségektől, vidéki szakosztályoktól a somodi@levegó.hu címre.

A térkép lapzártája: 2009. január 12.

A tervezett megjelenés és terjesztés az Utazás 2009 kiállításon, de hozzáférhető lesz az MTSz irodában is.

Somodi Mária

Magyar Közlekedési Klub

„A mellékvonali vasúthálózat megszüntetése helyett virágzó Eurégiót” projekt vezetője

Mit jelent számomra a túravezetés?

Aranyjelvényes túravezetők vallomásai

Egy életre szóló programot, nagyon sok barátot, rengeteg élményt, sok-sok új ismeretet, erőt, kitalást és jó egészséget.

Mag Éva, Ajka

A legfontosabb, hogy a túravezetés szolgálat, mások javáért tevékenykedünk. Megnyilvánulása az értékek őrzésére való nevelés. A vé-

dett értékek: a testi egészség, a természeti értékek, az épített örökség és a kulturális értékek. Elvem, hogy a jó túra a testnek és a léleknek is ad valamit, van benne erdőn-mezőn gyaloglás és múzeum-, templom-, kastély- vagy romlátogatás is. „Ép testben, ép lélek.”

Dr. Fabók Julianna, Budapest

Élmény volt tanítványaimmal bejárni, megismerni az országot... Öröm volt látni, ahogy a hazaszeretet felszökken, majd kiteljesedik bennük.

Göndöcz István, Fonyód

(Az MTSz Aranyjelvényes Túra-vezetők Klubja 1978–2008 c. kiadványából)

Indul a Zöld BKV – Kirándulj a BKV-val!

Kedves Utasunk!

Tudtad-e, hogy Budapesten és környékén számtalan védett természeti érték, természetvédelmi terület és jelzett túraútvonal van? És azt tudtad, hogy a BKV busz- és villamosjáratával ezek a zöldterületek egytől egyig könnyen és gyorsan megközelíthetők? Ha

mindezt nem tudtad eddig, itt az idő, hogy megismerd azokat a természeti tájakat, érdekes látnivalókat és izgalmas túraútvonalakat, amelyek csak néhány buszmegállóra vannak tőled.

A Zöld BKV programon belül a „Kirándulj a BKV-val!” sorozat egy olyan kezdeményezés, mely a Budapesti Természetbarát Sportszövetség és a BKV Zrt. együttműködésével jött létre azért, hogy a Budapesten élőkkel megismertesse a fővárosban és annak vonzáskörzetében található zöldterületeket, és hogy egyedülálló, új ajánlataival mindenkinek meghezozza a kedvét a túrázáshoz.

A Zöld BKV program amellet, hogy közvetlen járataival olcsó és praktikus utazási lehetőséget biztosít, részletes, informatív, színes fotókkal és térképpel ellátott útvonal-leírásokkal is szolgál. Sőt, ha családdal hétfégi kiruccanást tervezel, most igénybe veheted a BKV új, már nem csak hétfégi, családi kedvezményét is.

Nem kérdés mostantól, hova kirándulj a hétfégén – élj Te is a Zöld BKV nyújtotta lehetőségekkel! Zöld BKV – Irány a természet!

További információk:

<http://www.bkv.hu/zoldbkv>

Olcsóbb családi jegy

A BKV Zrt. számos utasbarát intézkedése mellett most újabb fantasztikus kedvezményeket kínál a kis- és nagycsaládok számára. A korábban bevezetett hétfégi családi jegy mellett a kedvezmény most hétköznapokon is igénybe vehető, ráadásul olcsóbban!

Mit kell tudnunk a hétfégi családi jegyről?

Korábban a hétfégi családi jeggyel szombat reggel 6 és vasárnap este 22 óra között lehetett igénybe venni a BKV Zrt. közlekedési szolgáltatását. Ebben a konstrukcióban 2220 Ft-ért összesen 7 fő utazhatott 1 jeggyel: egy vagy két, a 18. életévét betöltött felnőtt, és legfeljebb 5, 14 év alatti gyerek, diákigazolvánnyal.

Most olcsóbb és hétköznap is érvényes a családi jegy!

A BKV Zrt. ezúttal még kedvezőbb utazási feltételeket biztosít a családoknak! A hétfégi családi jegy ára most csupán 2000 Ft, és változatlanul két felnőtt kísérő, de 5 helyett akár már 7 gyerekkel is igénybe vehető. Megszűnt a szombat reggel 6-tól vasárnap este 22 óráig tartó időkorlát, és a jegy a teljes hálózaton – az éjszakai járatok kivételével – bármikor használható. A BKV Zrt. a hétköznapokra is olcsóbb megoldást kínál: ezért a jövőben utasaink a hét minden napján kihasználhatják a családi jegy nyújtotta lehetőségeket, mindössze 2000 Ft-ért.

5 indok, amiért érdemes a családi jegyet választani:

- olcsóbb az utazás,
- 2 felnőtt és 7 gyerek használhatja,
- a hét bármelyik napján,
- a teljes hálózaton,
- két napon át.

Gyalogos Természetjárók Országos Találkozója

2009 Pütkösdjén, május 29. és június 1-je között Jász–Nagykun–Szolnok megye várja a Tisza és az Alföld iránt érdeklődőket a Gyalogos Természetjárók XVI. Országos Találkozására. A szervezők szeretnék bemutatni a még nem eléggé ismert, de annál nagyobb természeti, történelmi és kulturális értékeket rejtő tájat. A tájformáló Tisza és mellékfolyói, a csendes holtágak, a halkan susogó galéria erdők, a homályos múltig visszavezető történelmi emlékek, valamint a föld mélyéből feltörő melegvizetek által táplált kényeztető fürdők egyaránt a test és lélek felfrissülését szolgálhatják.

A találkozón autóbuzosos túrákkal mutatjuk be a Jászság és a Zagyva világát, a Tiszazug, a Nagykunság, a Hármas-Körös táját, a Tisza múltját és jelenét – régi és a mai létesítményeit –, a Tisza-tó kincseit. Ritkán megvalósuló program a tervezett tiszai hajóút, mely a hul-

lámter és ártér ékességeit, tanösvényét és arborétumát mutatja meg.

A rendezvény központja Szolnokon, a Tiszaligetben lesz. Innen indulnak a 20 és 35 kilométeres, erőt próbáló PÜNKÖSDI PELIKÁN teljesítménytúrák, a kalandkedvelőknek a kötött idős tájékoztatósi túraversenyt: az Éjszakai Holdvilág Kupa, a Városismereti csapatversenyt.

Több vezetett túrán ismerhetik meg a résztvevők – a Szolnok körül kialakított több mint 140 km jelzett túraútvonalon – az újszászi parkerőt és a Zagyvapartot, a Szolnok környéki holtágakat, a hullámtéri erdőket, s az Alföld lelkét a Tiszát.

Városnézést szervezünk Szolnokon, Jászberényben, Mezőtúron, Martfűn.

Ajánlott szabad programjaink között az értékes leleteket bemutató Szolnok Megyei Múzeum, az egyedi különlegességeket rejtő Repülő Múzeum, a felnőttek és gyermekek kedves kiránduló helye a – játszóteret, vadsparkot, turisztikai tanpályát, erdei tornapályát és erdei iskolát magába foglaló – Szolnoki Ökoturisztikai Parkerdő meglátogatása, vízi és kerékpáros túra található. Különlegességként a programban Nordic Walking bemutató és túra is szerepel.

A rendezvény részletes programja és meghívója hamarosan megjelenik.

Minden érdeklődőt szeretettel várnak a megye természetbarátai, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Természetbarát Szövetség és a megye Természetbarát Egyesületei.

Vajk Ödön, elnök

Aranyjelvényes túravezetők vallomásai II.

A természetben való mozgás számomra az életet, az erőt és az egészséget jelenti, ezért annak örülök, hogy ezt társaimmal együtt művelhetem.

*Gáspár László,
Budapest*

Mindig örömet, felüdülést, kihívást jelentett egy-egy túra előkészítése, levezetése; a túratársakkal való szívélyes viszony kialakítása, és az, hogy az emberek százait segítetttem hozzá kis hazánk természeti szépségeinek megismeréséhez.

Medovarszky László, Pécs

Bemutatjuk az Erdészeti Hatóságot

Az erdészeti hatóság egy komoly tradícióval rendelkező, országos hatáskörű, tipikusan jogalkalmazó államigazgatási szerv. Jelenlegi felállásában a 2007. év január 1-jén létrehozott Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal részeként működik, mely a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium irányítása alatt áll. Az MGSZH feladatát Központja és a területi szervei útján látja el. Az erdészeti igazgatás az MGSZH 12 igazgatóságának egyike, mely szervezete budapesti központból és tíz területi igazgatóságból áll.

Feladatát, illetőleg hatáskörét alapvetően az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény, valamint a csatlakozó jogszabályok jelölik ki. Főszabályként az erdő faállományának kitermelését az üzemtervi előírásokkal összhangban is csak az erdészeti hatóság engedélye alapján lehet végezni.

Az erdészeti fakitermelés

Az erdőgazdaságok csak az erdészeti hatóság által jóváhagyott, az erdőgazdálkodási tervben megszabott mennyiségű fát vághatják ki. Ráadásul az erdészeti társaságok az erdészeti hatóság ellenőrzése mellett más szigorú ellenőrzésnek is megfelehetnek saját, jól felfogott érdekük alapján. A Mecseki Erdészeti Zrt. például az ISO 14001-2004 szabvány szerinti Környezetközpontú Irányítási Rendszert (KIR) működtet, ráadásul az erdőgazdálkodást a FSC (Forest Stewardship Council) erdőtanúsítási rendszer elveinek megfelelően folytatja. Ez utóbbi egy nemzetközileg elismert szakmai rendszer.

A hazai erdőkben a fák növekedése révén évente mintegy 12 millió m³ faanyag képződik, a fakitermelés mennyisége pedig ennek alig több, mint a fele, 6,6 millió m³. Az erdőterületek növekedését tehát globálisan nem veszélyeztetik az erdőművek, hiszen az erdészeti társaságok egyszerűen nem termelnek ki ennyi fát.

A fakitermelési lehetőségek kihasználtsága mellett az erdőterületek növekedése is meghatározó

hazánkban, tehát a két mutató alapján kijelenthető, hogy Magyarország erdőállománya folyamatosan gyarapodik.

Az erdészeti társaságok ellenőrzése

A hatóság az erdőgazdálkodást a közigazgatásban megszokott módon, hatósági ellenőrzés során kontrollálja. A vonatkozó jogszabályokban előírt ellenőrzési kötelezettségeinken túl az ellenőrzések számát tovább növelik

- a lakossági bejelentések,
- a társhatósági megkeresések,
- a hatóság munkatársainak észrevételezései más hatósági ellenőrzés során,
- erdőtervezői leírások, megfigyelések.

Amennyiben bármelyik erdészeti társaság megszegi a szabályokat, a hatóság erdőgazdálkodói és erdővédelmi bírságot róhat ki az 1996. évi LIV. törvény 102.-103. §-a alapján.

Környezetvédelem

Az erdészeti társaságok a környezetvédelmet kulcsfontosságúnak tartják. A Mecseki Erdészeti Zrt. például gazdálkodását 74%-ban védett területen folytatja, melyben nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület és Natura 2000 területek vannak. Természetvédelmi kezelője a Kelet-mecsek Tájvédelmi Körzet erdeinek a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósággal karöltve. Nyilvánvaló, hogy mindezt nem kaphatták volna feladatuk, ha nem felelnének meg a természetvédelem magas szintű elvárásainak.

További lényeges dolog, hogy az erdőgazdálkodás stratégiáját képező körzeti erdőtervek készítésében a természetvédelem, valamint a nemzeti park szakemberei A-tól Z-ig részt vesznek, tehát egy közös terv készül valamennyi érintett hatóság bevonásával. A körzeti terv megvalósítását vagy realizálását jelentő éves erdőgazdálkodási terv jóváhagyásánál ismételten közös döntés születik a természetvédelem szakembereivel. A végrehajtással, azaz a Mecseki Erdészeti Zrt. gazdálkodásával kapcsolatban a természetvédelmi előírások betartása – kisebb súrlódásoktól eltekintve – komolyabb feszültséget eddig nem generált.

Közhasznúági jelentés 2007. évről

Barangolók Természetbarát Sportegyesület (9700 Szombathely, Pázmány P. krt. 23.)

A Pk.60.036/1994/4. sz. alatt a Vas Megyei Bíróságon nyilvántartott sportegyesületet ugyanezen bíróság a Pk.60.036/1994/10. sz. végzésével közhasznú szervezetté minősítette 1999-ben.

2007. év folyamán sportegyesületünk alapszabályszerűen működött. Az alapszabályban megfogalmazott cél érdekében végzett munkánk a társadalom hasznára szolgál.

Taglétszámunk: 141 fő volt. Rendezvényeink azonban nyitottak, azon bárki részt vehetett.

Sportegyesületünk	
2007. évi bevétele:	1 523e Ft
kiadása:	2 070e Ft
nyitó pénzkészlet:	825e Ft
záró pénzkészlet:	278e Ft

A bevételek megoszlása:

Tagdíj:	107e Ft
APEH SZJA 1%:	88e Ft
Önkormányzati támogatás:	85e Ft
NCA pályázat:	362e Ft
Bankkamat:	14e Ft
Befizetés túrákra:	634e Ft
Befizetés telefonköltségre:	47e Ft
IVV túrák nevezési díja:	186e Ft
Összesen:	1 523e Ft

A kiadások megoszlása:

Közhasznú tevékenység:	1 535e Ft
Bankköltség:	38e Ft
Tárgyi eszköz beszerzés:	289e Ft
Egyéb költségek:	159e Ft

Biztosítási díj:	49e Ft
Összesen:	2 070e Ft

Rendszeresen részt vettünk, más természetbarát szervezetek által szervezett túrákon, az Észak-dunántúli Területi Természetbarát Szövetség általi kiírt Észak-dunántúli Kupa túráin, és IVV túrákon.

Két alkalommal rendeztünk IVV túrát, májusban a Szent Kút és novemberben a Szent Márton IVV-túrákat, közel ezer főnek biztosítva programot.

Az éves eseménynaptárban közzétett túrákon egész évben kínáltunk szabadidős programot, mindenkinek, aki igényelte. Túránkon rendszeresen vesznek részt tagjainkon kívül nem szervezett természetbarátok is, 2007-ben 316 vendégünk volt.

A megye jelzett útvonalhálózatának felújítása fontos feladat, ami – a fakivágások és az elgazosodás miatt – folyamatos tevékenységet jelent. Tagjaink 2007-ben is végeztek útjelzés felújítási munkát, a megye jelzett turistaútjain, a megyei természetbarát bizottság irányításával.

A sportegyesület tisztségviselői díjazás nélkül végzik munkájukat, azért semmiféle jutásban, költségtérítésben nem részesülnek.

A rendeletben előírt mellékleteket elkészítettük, a táblázatokat és egyesületünk mérlegét és eredmény-kimutatását – előzetes időpont egyeztetéssel – az egyesület székhelyén lehet megtekinteni.

A jelentést a sportegyesület közgyűlése 2008. február 16-án megtárgyalta és elfogadta.

A közzétett adatok könyvvizsgálattal nincsenek alátámasztva.

Máyerné Kőszegfalvi Katalin, SE elnök

Magyarok a Makalun

Rododendron varázslat

Alaptábori csapatkép

A kaja, a szakács, a csapat és a hegy

A csúcs a Makalu-nyeregből

A csúcstámadás hajnala

A Makalu csúcsa

A magyarok által elért 8000 méteres csúcsok

(időrendi sorrendben az első megmászások)

Himalája, SHISHA PANGMA
(8012 m) 1987. október 1.
dr. Nagy Sándor, Ozsváth Attila

Himalája, CHO OYU
(8201 m) 1990. október 4.
Koncz Ákos, Straub József

Karakorum, NANGA PARBAT
(8125 m) 1999. július 18.
Erőss Zsolt

Karakorum, BROAD PEAK
(Falchan Kangri, 8047 m)
2000. július 31.
Ács Zoltán, Mécs László

Himalája, MOUNT EVEREST
(Csomolungma, Sagarmatha,
8850/8848 m)
2002. május 25. Erőss Zsolt
(dk. gerinc, oxigénnel)

Karakorum, GASHERBRUM
II. (8035 m) 2003. július 19.
Erőss Zsolt, Klein Dávid,
Mécs László, Nedeczky Júlia,
Ugyan Anita

Himalája, DHAULAGIRI
(8167 m)
2006. május 27.
Erőss Zsolt

Karakorum, HIDDEN PEAK
(Gasherbrum I, Rgasha-brum,
8068 m) 2007. július 21.
Mécs László

Himalája, MAKALU
(8463 m)
2008. május 18.
Erőss Zsolt (a normál úton)